مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

د « النجم » مؤسس دکتور سعید افغانی

دیزاین: الحاج سلیم عابد پیمان سویدن

Ketabton.com

لیکنه او ټولوونه

امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

۱۳۹۶

www.masjed.se

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولانا نجم الدين آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوټولونه:

امين الدين « سعيدي - سعيد افغاني »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې:

مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه : **امین الدین « سعیدي – سعید افغاني »**

تایپ او دیزاین: عزیز« سعیدی»

لومړی چاپ: ۱۳۸۷ هـ . ش (آلمان)
دافغان استراتیژیکو څیړنو مرکز او دحق دلارې کلتوري ټولنې له خوا

دوهم چاپ: قاهره

خپرونکی: د مصر په عربي جمهوریت کې
د افغانستان د اسلامي جمهوریت سفارت، فرهنګي څانګه

نیټه: (د وري ۳۰) د 1396 لیږدیز لمریز کال
د 1438 ق د ذوالحجة30 د (2017 د سپتمبر21)

نشراتي لړی: یو سل او دیارلسم (113) کتاب

amb.afghanistan@yahoo.com
saidafghani@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیشگفتار

رساله‌ء *« مولانا نجم الدین آخند زاده د "النجم" په هنداره کښې »*، ده سال قبل توسط برادر گرامی الحاج دکتور امین الدین سعیدی فرزند رشید مؤسس و بنیانگذار هفته نامه‌ء «النجم » به مناسبت پنجاهمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه، در یک فضای دور از میهن یعنی در جمهوری فدرال آلمان، از طرف "د افغان اســتراتیژیکو څېړنیز مرکز او دحق دلارې دکلتوري ټولنې" اقبال چاپ یافت و مورد استقبال گرم خوانندگانی که به مسایل فکری، ادبی وروزنامه‌نگاری علاقه دارند، قرار گرفت و دانشمندانی نظیر پروفیسور عبد الله بختانی خدمتگار و استاد حبیب الله رفیع نیز بر آن مقدمه نگاشتند.

اینک شصتمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه فرا می‌رسد و آقای امین الدین سعيدي فرزند رشید مولانا دکتور سعید افغانی مناسب انگاشتند تا این رساله بار دیگر؛ اما در قاهره یا سرزمینی نشر شود که پدر دانشمندش نیم قرن قبل از همان " نجم المدارس" به قاهره آمد و سرانجام به مثابه‌ء نخستین افغان، حایز به اخذ درجه‌ء داکتری در فلسفه‌ء اسلامی، از دانشگاه مشهور جهان اسلام یعنی "ازهر شریف" گردید.

بخش فرهنگی سفارت افغانستان در قاهره افتخار دارد این رساله را که با نام یکتن از پیشگامان جهاد، مبارزه، دانش و عرفان سرزمین سرمدی ما افغانستان؛ یعنی مولانا نجم الدین آخند زاده پیوند دارد و همچنان یاد یکی از دانشمندان مشهور افغانستان دکتور سعید افغانی را نیز زنده می‌کند، به خوانندگان عزیز پیشکش می‌نماید، آرزومند است این رساله، مورد استفاده و استفاضه خوانندگان ارجمند قرار گیرد.

ومن الله التوفیق
فضل الرحمن فاضل
سفیر افغانستان در کشور عربی مصر - قاهره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

مصلح او مجاهد ملا نجم الدین اخند زاده

لـیکـنـه او ټولـونه:
امـیـن الـدیـن « سـعـیـدي- سعیدافغاني »
دافغان اســتراتیژیکو څیړنو مرکز
اودحق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر– جرمني

سـریـزه

د حق دلارې کلتوري ټولنه اود افغانستان استراتیژیکو څیړنو مرکز، در فرهنګي هلو ځلو په لړ کې یو هم د هېوادمذهبي، تصوفي او ستر مجاهد شیخ ملا نجم الدین «آخند زاده صاحب» لنډ ژوند لیک دې چې د « مصلح او مجاهد ملانجم الدین اخند زاده » ترعنوان لاندې ګرانو ، درنو وطنوالو او د « هډې صاحب » مینه والو ته یې وړاندې کوم .

د النجم جریده، هغه قلمي جریده ده چې پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) مخکې زما د مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعید « سعید افغاني » له خوا چې د « نجم المدارس » مدرس او بیا مدیر وه ، تأسیس او خپره شوه او په دریمه ګڼه کې داسې ولیکل:
« مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .» او روسته بیا د آخندزاده صاحب په هکله مفصل معلومات خپاره شول.
دا جریدې چې یواځنې اصل یې زمونږ په اختیار کې دی، او د را ټولولو، تهیه ، ترتیب او نشر کارونه یې زما په غاړه اچول شوي وه. ما په پوره دقت او امانت دارۍ دادی دا دنده بشپړه او تکمیله کړه، او په ډېرې مینې یې ستاسو مبارک حضور ته ډالۍ کوم.
د یادونې وړ ده چې په دې برخه کې؛ د وطن نامتو لیکوال او ملي شخصیت محترم پروفیسور عبد الله بختاني خدمتګار او همداسې د محترم استاد څیړندوی حبیب الله «رفیع » او محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » د عالمانه لارښونو نه د زړه له کومې مننه کوم، او الله تعالی دې په خپل فضل او مرحمت؛ هغو ته اجر ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې د یادونې وړګنم چې زه دا مجموعه د خپل مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعید « سعید افغاني » چې د اسلام مبارک دین او د سولې، ښه تفاهم او دخیر او سلم لپاره یې تر آخرنۍ سلګۍ پورې مجاهدت وکړ ، اهداء کوم او د حق تعالی نه ورته د دایمي سعادت هیله کوم.

امین یا رب العالمین

امین الدین « سعیدي ـ سعید افغاني »

د حق دلارې د کلتوري مرکز ښخه

د دسمبر میاشت، د ۲۰۰۹ م – کال، جرمني – برول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپروفیسور عبد الله بختاني خدمتگار سریزه

گران وراره ښاغلي امین الدین « سعیدي »

د حق د لارې امین او په دنیا او آخرت کښې سعید و اوسې.

ډېر خوشحاله یم چه خپل فکر په کار آچوې، قلم چلوې، وخت په وخت خپرونې کوې، له وخت نه ګټه اوچتوې او فعال یې.

ستا زیاترې خپرونې لنډې ګنډې دي. حجم یې ورکوټی او معنا یې لویه وي. او خيرُالکلامِ ما قَل و دَلّ .

ستا د دغه ډول کارونو، درې سوغاتونه راورسېدل، په مینه مننه!

د « النجم جریده » په دې کښې ډېر اهمیت لري، چه یو تاریخي فرهنګي خطي سند دې د چاپ له لیارې تاریخ ته سپارلی دی.

د مدرسې د خطي جریدې د اوو ګڼو محتویات دې هم عیناً او هم په ټایپي توګه چاپ کړي دي . لوی کار دی او ډېر ارزښت لري.

ماچه وکتل، پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) د مخه زمانه راته داعي شوه. ستا د اروانښاد پلار مولوي محمد سعید « سعید افغاني » نوراني څیره مې مخې ته و دربېدله . هغه د نجم المدارس مُدّرِس او سر مدرس وو. زه د « ننګرهار » د ادبي، ثقافتي میاشتنۍ مجلې مسؤول مدیر وم.

کله به مو په هډه او کله به مو په جلال آباد کښې ناسته پاسته وه. د مدرسې او مطبوعاتو تر منځ مو روابط ټینګ کړي وو. متقابله همکاري، راشه درشه ، مشورې او مشاورې وې.

د « النجم » د جریدې تأسیس د همدې همفکریو یوه نتیجه وه، هغه خبرې را په زړه شوې چه ما ستا مرحوم پلار مولوي صاحب ته وویل: د جریدې لپاره « النجم » مناسب نوم دی. دا به بیشکه د مدرسې د شاګردانو لپاره تربیتي او تشویقي پانه وي.

خو دې سره له تا څخه دا توقع هم په ځای ده چه (د دین ستورې) مولانا نجم الدین پکښې ښه وځلوې او دې کار ته د مدرسې استادان او شاګردان وهڅوې .

همداسې وشوو.

د جریدې دلومړۍ ګڼې په سر مقاله کښې لولو : « . . . د ننګرهارپه ورځپاڼه کښې د مدرسې د منسوبینو تبلیغي خدمت هغه دی چه لیدل کیږي . . . اوس د النجم اخبار، سره د ټولو مشکلاتو ، منځ ته راغله . . . »

په دریمه ګڼه کښې بیا ((هیله)) څرګنده شوې ده: ((مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .))

د څلورمې ګڼې سر مقاله، بیا د نجم المدارس او النجم د مدیر په قلم د ((مصلح او مجاهد)) تر عنوان لاندی داسې پیلیږي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدین آخند زاده صاحب سوانح ، چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او د انگلیسانو د استعمار په مقابل کې جنگیدلی دی، بیان کړم.))

دغسې بیا د النجم په نورو گڼو کښې، د مدرسې د استاذانو او شاگردانو په قلم ، د آخونزاده صاحب د ژوندانه په ځانله ځانله اړخونو رڼا اچول شوې ده. یعنی د څـیړنې کار د هغې پر لیکوالو ویشل شوی دی. چه د تکرار مخنیوی وشي او ضروري ټکي پاته نه شي . د کار دا ویش او میتود زما او د مولوي صاحب په مشاوره شوی دی.

هغه ورځ هم را یاده شوه چه په ۱۳۳۹ هـ ش کال مولوي احمد گل صاحب د مدرسې مشرو. د ذکر شوې لړۍ مضامین او د ننگرهار د یو شمـیر نورو پوهانو لیکوالو مقالې. په نوموړي مدرسه کښې د یو څیړنیز کنفرانس په ترڅ کښې واورول شوې او یوه خوندوره مشاعره هم وشوه.

په دغه مهال زه د ننگرهار د ورځپاڼې مسئول مدیر وم. د کنفرانس د جوړېدو ، چلـیدو، کامیابیدو، تنظیم او د مضامینو او اشعارو په ایډیټ او تنقیح کښې ، د مدرسې د اداري ملگری او مرستندوی وم. هغه ټول مطالب مې د ورځپاڼې له لیارې ، په دې هیله د تاریخ حافظې ته وسپارلې چه گوندې چـې د کتاب په بڼه چاپ شي.

ډېر ښه وشو چه په جرمني کښې دافغانستان د کولتوري ودې ټولنې ، پروسږ کال زمونږ دا هیله تر سره کړه. او ډېر خوشحاله یم چه کتاب د لوستونکو ځانگړې توجه ځانته اړولې ده.

مثلاً :

ښاغلي فضل الرحمان فاضل هغه په دري ژبه ترجمه کړې او چاپ لاندې دی. کیدای شي چه په ځینو نورو ژبو هم ترجمه شي.

او داده اوس تا د (حضرت نجم الدین آخونزاده مولوي ډاکټر سعید افغاني د النجم په جریده کښې) رساله لیکلې او ترتیب کړې او تقریباً د هغه کتاب خلاصة الخلاصه دې چاپ کړې ده.

گرانه سعـیدی!

ماته ستا درېیم ارزښتمن سوغات د (زن و نبوت) رساله ده. واقعاً علمي او ابتکاري څیړنه ده. هغې سره زما نظریه هم چاپ شوې ده. تاته د هغې رسالې د لیکلو او چاپولو مبارکي هم وایم.

د الله پاک له درباره درته د نورو زیاتو علمي څـېړنو او خپرونو بریالیتوب غواړم.   والسلام.

ستاسو خدمتگار

کابل _ خیر خانه مېنه _ درېیمه برخه

د ۱۳۸۷ د زمري اوله د ۲۰۰۸ د اگست ۱۲ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » سریزه :

« النجم » ستاره ای در آسمان مطبوعات کشور

«**النجم** » هفته نامه دیواری ای بود که نیم قرن قبل به یمن همت یکتن از دانشمندان کشور تأسیس گردید ونخستین شمارهء آن در برج میزان سال 1337 خورشیدی ، دیوار های مدرسهء نجم المدارس را در شرق کشور، آذین بَست.

مؤسس وسردبیر این هفته نامه دکتور محمد سعید « سعید افغانی» بود که در آن زمان، مدرسهء نجم المدارس را رهبری می کرد وآقای حضرت خان شاگرد صنف دوازداهم آن مدرسه، معاونیت هفته نام «النجم » را بر عهده داشت.

عنوان هفته نامه به خاطر یاد آوری از مجاهدات و مبارزات غازی نامدار ومجاهد پرهیزگار مولا نا نجم الدین آخندزاده صاحب و فعالیت های منسوبان مدرسه نجم المدارس اخذ شده است.

دوست عزیز من آقای امین الدین « سعیدی » فرزند رشید دکتور محمد سعید سعید افغانی که از سه دهه بدینسو ، فعالیت فر هنگی دارد ، به همت او هشت شماره این هفته نامه مجدداً به زیور طبع آراسته می‌گردد.

« النجم » شاید با درنظرداشت تاریخ نیم قرن قبل، در مقایسه با مطبوعات امروزی، دارای کاستی‌هایی باشد، مثلا شاید صفحه آرایی مناسبی نداشته باشد، اما با یقین کامل در آن دوران، گام استواری بوده است که باید بر داشته می شد، واین گام مهم را شادروان دکتور محمد سعید سعید افغانی بر داشته است.

« النجم » در نخستین شماره اش هدف نشراتی خود را ، بیان گزارشهای اجتماعی ، دینی و تر بیتی خوانده است و زمانی که با ژرف نگری صفحات آن ورق زده شود ، خواننده در می‌یابد که سر دبیر دانشمند آن شادروان دکتور سعید افغانی، بر نامه های سودمندی برای آینده داشته وحتی می خواسته است با دریافت امکانات بیشتر «النجم » را به صورت معیاری وچاپی در خدمت عامه مردم قرار دهد.

یکی از اهداف غیر مکتوب سر د بیر « النجم » پرورش نسل جدید در میان دانش آموزان مدرسه نجم المدارس است، تا ایشان را با جهان قلم و مطبوعات بیشتر آشنا سازد.

مضامینی که در آن دوران به قلم شاگردان صنوف هشتم، نهم، دهم، یازدهم، ودوازدهم نگارش یافته است، خواننده را به آینده امیدوار می‌سازد و نیم قرن بعد وقتی از کار نامه های بعدی شاگردان آن دوران اطلاع حاصل می‌کنیم، موثریت و نقش « النجم » را در آگاهی بخشی بهتر درک می نمائیم.

مثلاً صمیم کاکړ شاگرد صنف نهم در سال 1337 خورشیدی بعد ها به حیث یکتن از پیشگامان مبارزه اسلامی می در خشد و در راه دفاع از ارزش

(c) ketabton.com: The Digital Library

های ملی ودینی جام شهادت می نوشد. یا مولوی سلطان عزیز شاگرد صنف هشتم آن دوران که مضامینی به قلم او در «النجم » به چاپ رسیده است، بعدها خدمات فراموش نا شدنی در عرصه تعلیم و تربیه به و یژه در میان مهاجران در پشاور انجام می دهد کـــه بلا ریب هسته این فعالیت ها در روش آموزش و پرورش آن سال ها در دل او نقش بسته است.

در « النجم» اعلاناتی هم به چشم می خورد که به سهم خود برای آگاهی بخشی دیگران نهایت ارزنده است. به گونه مثال در النجم آمده است که :

النجم به پرسشهای شرعی پاسخ می گوید :

ویا اینکه :

مضامین ارسالی کوتاه، مفید ومتین باشد.

یکی از پرسشهای طرح شده در هفته نامه « النجم » این سؤال نهات سودمند است که : « مدرسه چگونه پیشرفت کند؟ »

در هر شمارهء «النجم» ، چند پاسخ به پرسش بالا درج شده است که در آن دوران برای خوانند گان رهگشا بوده است.

یکی از اعلانات مهم در هفته نامه « النجم » تقاضا از خوانندگان است تا معلوماتی که راجع به جنبه های گونان گون زنده گی ومبارزات مجاهد سُترگ، ملا نجم الدین آخند زاده دارند، جهت نشر به اداره «النجم » بفرستند.

اینجانب که حالا این سطور را می نوشتم به یاد جریدهء دیواری می افتم که ما متعلمان صنف هشتم مدرسهء امام ابو حنیفه (رح) در کابل، در سال 1352 هجری خورشیدی به نام « لغة القرآن » اولین و آخرین شماره آن را به دیوار آویختم که مضامین آن توسط چند تن از شاگردان صنف هشتم تهیه می‌گردید و به خامهء زیبای امین الرحمن خلیل همصنف دیگر ما خطاطی می شد، و استاد زبان عربی ما استاد ابراهیم الشدی تبعه عربستان سعودی، از نگاه ادبی، مضامین آن را اصلاح می کرد . شاید آن جریده که بدون مشوره آمر مدرسه بر دیوار آویخته شده بود، باعث شد بعد از شماره اول دیگر به چا پ نرسد.

به هر ترتیب با این مقدمه میان خوانند گان و متن کامل هفته نامه « النجم » بیشتر حایل نمی‌گردم و با قدر دانی از زحمات برادر گرامی ام آقای امین الدین « سعیدی » وطلب مغفرت وآمرزش برای دکتور سعید افغانی، مؤسس و سر دبیر « النجم » موفقیت های بیشتری را برای برادر گرامی آقای امین الدین « سعیدی » آرزومندم.

فضل الرحمن « فاضل »

12 اسد 1387 خورشیدی – کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد حبيب الله « رفيع » سريزه

د « النجم » دورکې جريدې ځوګنې

«خپرونې » درڼا په لور ګامونه دي، دروڼتيا په لور ګامونه دي او د پرمختيا په لور ګامونه دي چې دچاپ اختراع دا رڼا د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسوله.

افغانستان ته هم چاپ او مطبعه او ورسره خپرونې او مطبوعات څه کم يوه نيمه پيړۍ وړاندې را غلل او د (شمس النهار) لمر دهيواد دخپرونو په تياره اسمان کې ځيره و وهله او همدا لمر به کله ولويد او لکه به بيرته راوخوت.

په ۱۳۹۸ لمريز کال (۱۹۱۹ ع) په هيواد کې دخپلواکۍ دلمر له راختلو سره د افغانستان دخپرونو اسمان تر پخوا ډير رنګين او د راز، راز خپرونو په رڼاۋ زرين شو .

ښوونځي او مدرسې په خپله د رڼا مر کزونه دي، په دې وخت کې له دې مرکزونو سره دخپرونو رڼا هم ملګرې شوه او دا لړۍ نور علی نور شوه او د هيواد له لومړنۍ مدرسې حبيبې څخه د «معرف معارف » مياشتنۍ جيبي مجله را ووته چې دليسې مدير محمد حسين دلېسې دزده کوونکو په وسيله چلوله او دحبيبيې د زده کوونکو مقالې په پکې خپريدې، دمستوراتو ښوونځي هم چې په هيواد کې دنجونو لمړنی ښوونځی ۇ د « ارشاد النسوان » په نامه جريده را وايسته او بيا د آئينهء عرفان مجله خپره شوه او د اماني دروې له پای سره د « مکتب جريده » نشر شوه.

تر اغتشاش وروسته دا کار غړند شو او تر ډيره وخته معارف ډيرې لږ خپرونې درلودې او تر « آئينه عرفان » او « عــرفــان »پرته پوهنې نورې خپرونې نه درلــودې ، د اروانښاد شهيد محمد داوؤد خان د صدارت او د اروانښاد علي محمد پوپل دپو هنې دوزارت په وخت کې دپو هنې دخپرونو يوه نوې او ګټوره لړۍ را پيل شوه ، په دې لړۍ کې د « اخبار عرفانی » جريده، د « آزادۍ » کالنۍ خپرونه د « ادب » ځيړنيزه مجله ، « افغان طبي مجله » ، د « اقتصادي ځيړنې » مجله ، د « بخوان وبدان » مجله ، د « بدني روزنه » مجله، د « پالندوی » مجله ، د «پولتخنيک » مجله، «پو هنه » مجله، د « جريده تعليم وتربيه »، د« تعليم او تربيې » مجله ، د« څاروندی» مجله، « دحقوق » مجله، د «خدمت» مجله، « جريده دارالمعلمين»، د « ښوونکې » مجله ، د«علم او فن » مجله، د « کاپل پوهنتون خبرونه » خپرونه، د « نجونو روزل » مجله، « ورمه » مجله اونورې خپرې شوې .

همدا راز داوخت ځينې ښوونځيو هم چاپي او قلمي خپرونې پيل کړې چې شميره يې لسهاؤ ته رسيده ، دنجات ښوونځي د « نجات » جريده خپره کړه او نورنوټولو لېسود يوالي جريدې درلودې او دپو هنې وزارت کتابتون دکوچينانو ږغ مجله خپره کړه.

همداوخت چې دپوهنې وزارت په مرکز او مربوطاتو او ښوونځيو او پو هنځيو کې مجلې او خپرونی راوتلې، له کابل نه ډير لرې د ننګرهار نجم المدارس په ديني مدرسه کې ددې مدرسې منور او پوه مدير اروانښاد ډاکتر سعيد افغاني د « النجم » په نامه د جريدې يو روڼ ستوری چی هره چارشنبه به يې له دي مدرسې نه سترګک واهه د ۱۳۳۷ ليږديز کال دتلې په ۳۰ نيټه خپلې خپرونی پيل کړې او پکې ويې ليکل:

(دا اخبار دمدرسې جريانات ښيي او اجتماعي، ديني ، تربيوي خپرونې کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدې هدف سره سم يې په ساده روانه پښتو ټولنيز، فلسفي ، ادبي او علمي مسايل او مطالب خپرول او ددې مدرسې د زده کوونکو د ذهني تنوير او د سياسي او اجتماعي شعور د ويښولو له پاره ئې کار کاوه .

بل مهم ټکی دادی چې موږ هغه وخت ډيرې نورې ديني مدرسې هم درلودې لکه په کابل کې عربي دارالعلوم، تخارستان ، فخر المدارس، نور المدارس، خو هغه مدرسې تر ډيره حده وچې ديني مدرسې وې او دنورو علومو تدريس ته لږ بر خه پکې ورکول کيدله، خو د اروانښاد ډاکتر سعيد افغاني د « النجم » محتويات ښيې چې ده نجم المدارس ته يو ذهني او فکري وسعت ورکړ اوديني علومو تر څنګ يې ، فلسفې ، حکمت او نورو عقلي او نقلي علومو دزده کړې په لاره کې هم پراخ نظر درلود او دالنجم جريده يې پر راز راز موضوعاتو او مضامينو سپوللی وه .

ښاغلي امين الدين «سعيدی » (د ډاکتر «سعيد افغانی » خلف الصدق) لوی کار کړی چې ددې قلمي جريدې اته ګڼې يې موندلې او اوس يې تا سو ته د النجم دتاريخي کلکيسون په توګه وړاندې کوي ، دوی وايي چې د دې جريدې نورې ګڼې هم ليکل شوې او په قلم تکثير شوې دي. کاشکي هغه وموندلې شي او که ونه موندلې شي هم لوی کار دا شوی چي دوی ددی ورکي قلمي او علمي جريدې څو ګڼې او نمونې بيا موندې او دافغاني خپرونو ډګر ته يې رابر سيره کړې، زه مبارکي ورکوم او د ژوند په ټولو ډګرونو کې ئې بريا غواړم !

په درنښت
حبيب الله «رفيع »
دافغانستان دعلومو اکاډمی مشاور
۱۳۸۷ /۵ /۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح او مجاهد
ملانجم الدين آخند زاده

مولوي داکتر محمد سعید « سعید افغاني » چه دهیواد دینی او ملی شخصیتونو له ژوندانه سره مینه او خاصه علاقه لرله ، دنجم الدین آخوندزاده صاحب دخیړنو تاداو په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دنجم المدارس په مدرسه کښی کیښود:
کله چې مولوي سعيد افغاني په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دهغه مدرسې مدیر او سر مدرس و نو هلته ئې دمدرسې دشاګردانو ددیني ، اجتماعي تربيتي د لوړ تيا لپاره اوه نيزه قلمي جريده په دوو مخونو کښې دلمړي ځل لپاره په نشراتو پيل وکړ.
ددې جریدې لومړی ګڼه د ۱۳۳۷ هجري شمسي کال دمیزان په ۳۰ مه نیټه (د النجم) په نامه خپره شوه چې د آخوندزاده صاحب له نامه سره ارتباط لری.
مولوي داکتر سعید افغاني د النجم په څلورمه ګڼه کښې چې په کال (۱۳۳۷ هجري شمسي) دعقرب دمیاشتې په (۲۱) نیټه خپره شوه ، داسي وليکل:

النجم ګڼه « ۴ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۷»

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني ليکنه :

د دغه عنوان لاندي غواړم چي د ملا نجم الدين اخندزاده صاحب، سوانح چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او دانګلیسانو په مقابل کښې په کلو کلو جنګیدلې، بيان کړم .

۱ـ د ده اجمالي پیژندنه:

ملا نجم الدين « اخند زاده صاحب » «۱» د امير عبدالرحمن د پاچائی په وخت کښې د لـوی اعتبار خاوند ؤ . دغه شاه دي سره دمأذونانو دکابل په ښار کې بندي کړو.
دی د بندي خانې نه په یو خاص تر تیب مخ په مشرقی وتیښتیده او هلته د مشرقي په سرحداتو کښې د مهمندو په سیمه په ژوبی او چمرکند کښې اوسیده او د انګلیسانو په مقابل کښې به جنګیده.
دي بیا دامیر حبیب الله خان د پا چائی په وخت کښې دهغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغې او دننګر هار په ولایت کښې دجلال کوټ نه مخ په جنوب دهډې په قريه کښې اوسیده.
ده د همدغه پا چا په عصر کښې ډېر د اسلام ددین اساسونه محکم کړل او هر خواته یې ریښې او پلی خورې شوې او دی د داسې لوی شخصیت خاوند شو ، چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقیده حاکمیت درلوده. دغه منلی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښې « ۱۳۲۰ یا ۱۳۲۱ هجري قمری » کال ؤ چه د اجل داعي ته ئی لبیک وویلې.
په دی حساب دده د وفات تأریخ (قبر غازی) « ۱۳۲۰ » لیږدیز لمریز کال دی .
د ده مزار او مقبره دهډې په قريه کښې د والا حضرت سر دار محمد داؤد خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان صدراعظم په اهتمام ښه جوړه شوی. د ده هديره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پشتونستان د خلکو د عقيدې ځای دی «٢»

النجم ګڼه « ۵ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۲۸ »

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه:

۲ـ د ده تفصيلی پيژندنه :

دنجم الدين اخند زاده صاحب « رحمة الله عليه » د مفصل پيژندلو د پاره په کار ده چه په لاندې ډول سره ئې وپيژنو :

١ ـ د ده عمر او حيات او قواره
۲ـ د ده هويت قوم او نسب
٣ـ د ده اصلی او فرعي مسکن
۴ـ د ده تحصيل او علم
٥ ـ د ده تصوف
٦ ـ د ده جهاد
٧ ـ د ده دشهرت اندازه او کار روائې تر مرګه پورې
٨ ـ د ده مشهور مأذونان او منسوبين
٩ ـ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تأثيرات

مګر ډير تأسف دی چه د داسې يو لوی شخصيت چه د ټول حيات ګذارشات او حر کات ئې نهايت متانت او سنجيدګي لري. هغومره چه ويل کيږي او يا اورديل کيږي او يا ئې وينو په دغه اندازه د ده سوانح دليکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی. په دغه حقله زموږ ګيله دده دمعقولو منسوبينو نه کوم چه په خپل وخت کښې نهايت منلي تير شوي، زياته ده. يوازې د ملا طوطی آخند نه هغه هم صرف دده د مواعيظو تذکرې، مګر نهايت ناقص ليدل کيږي او بس.

په هر صورت که اوس زموږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي اميد دی چه څه نا څه خو به ترې جوړ شي او آينده د پاره به ګونډې دغـه آرزو د ده پـوه عقيدت مندان کوښښ وکړي چه زموږ د هدف نارسيده مطلب تکميل او پوره کړي. باور لرم چه په دغه ليار کښې سعيه به د ده د عقيدت مندی ښه ثوبت وي .

د ده عمر او حيات او قواره :

زموږ په لاس تحريري اسناد ډير کم دي. کوم تحريري سند چه زموږ په لاس کښې شته هغه يوازی د ده د فوت تأريخ ښې چه په (۱۳۲۰) او يا (۱۳۱۹) هجری قمری کال کښې فوت شوی، چه د ده نه د ټول عمر اندازه نشي معلو ميدلې. مګر ؛ شفاهاً مو ډير او ريدلي چه آخندزاده صاحب عمر او يا کلو په حدود کښې اندازه کيدلې شي. خلک وائي : چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر ؛ رياضيت او تقوی په وجه نحيف شوی ، حتی چه د ډير رياضيت په وجه د ده د لاسو رګونه شنه شنه بلقيدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائي چه دی ښه خوش قواره ځر سړی ؤ ، او په اوچلي باندې شین خال هم درلوده او د ده دشین ښکلی خال شهرت زیات ؤ .
د ده رنګ او قواره با تاثیره هیبت ناکه وه ، دورایه به په خلکو د ده رعب ولیده مګر؛ په عین وخت کښې مشفق او مهربان هم ؤ .
د د حیات ټول په حرکت کښې تیر شوی . معلو میږی چه د ده په ضمیر کښی یو داسی اور او تپش او حرکت موجود ؤ چه په یو ځای نشو پاتې کیدلی .
ده هر چیرته ته دخلکو په افکارو کښې داسی تحول قایم کړ ی چه تر ننه هم هغه تحول دخلکو په مابین کښې یاد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډیر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي ؤ. د ده د حقانیت د اثبات دپاره دا کافی ده چه دی ټولو پوهو علماؤ منلی ؤ او د ده حر کات ئې د اسلام د دین په اساس موافق ګڼل .

النجم ګڼه « ۶» چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۵»

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

۳ـ د ده هویت قوم او نسب:

اصلي او فرعي مسکن او ځایونه ئې :

ملا نجم الدین « اخند زاده صاحب » په قوم کاکړ او په ملیت افغان دی. په اصل د جنوبی شپلګر د علاقې نه دی، او هم هغلته د ده نیکونه او پلرونه تیر شوي «۳» .
دی بیا دتحصیل او زده کړې په وخت کښې د جنوبي نه مخ په مشرقي ننګرهار را روان شوای. په ننګر هار کښې ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئې کړای دی.
د تحصیل دپاره آفریدوته هم تللی. پیښور او صوات کښې هم اوسیدلی دی.
ده د تحصیل نه ورسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوې او په هډه کښې اقامت اختیار کړی ؤ .
لکه مخکښې چه مو وویلې د ځینې سیاسي معاذیرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ دکابل په ښار تندور سازی کښې او سیدلی او بیا دکابل نه مخ په ننګر هار تلی او مهمندو په علاقه په جړوبی ، او چمرکنډ کښې استوګنه کړي ده .
په ننګرهار کښې په روداتو کښې څه موده تیره کړې او هلته په فقیر آباد او نورو روداتو او شینوار کښې ګر ځیدلی . په لغمان او سور رود او کامه او خو ګیاڼو کښې هم د وعظ او تبلیغ او یا دنورو مقاصدو په مطلب تلی دی ، دګرمي په وخت کښې دی به کابل ته هم تلو او هلته په پغمان کښې څه موده ئې استو ګنه کړی ده.
دی په شمالی کښې د کوه دامان خواته د داؤدځو په علاقه کښې اوسیدلی او شاید چه هلته به د کوه دامان په ځینو ځایو کښې ګرځیدلی وي، مګر ؛ د ده د حیات آخرنی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه درې میله

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ په جنوب هـډه کښې تیر شوي دي. دی شاید په نورو ځایونو کښې هم ګر ځیدلې او یا اوسیدلی وي مګر ؛ مونږ نه دی اوریدلي، نو ځکه دلیکو جر ئت نه کؤو .

د ده تحصیل او علم :

مخکښې مو وویل چه دی د تحصیل دپاره زیات ګرځیدلې او په ډیرو ځایونو کښې او سیدلی دی .

وائی چه اخند زاده صاحب ډیر پوه او ښه معقول عالم ؤ په تفسیر ، او حدیث ، قرائت ، صرف، او نحو ، او فقه ، او اصول ، او معانی ، منطق ، او هیئت او ریاضی ، او حکمت ، او میراړ ، او حساب او تصوف ... .

النجم ګڼه « ۷ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۲ »

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

۴ـ د ده دعلم او تحصیل :

په علومو کښې ئی ښه قوي لاس درلوده ، رښتیا دده هغه کتاب خانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښی ده ، معلو میږی چه دی ښه عمیق عالم او د مطالعی شائق ؤ .

وائی چه اخند زاده صاحب به د علما سره ډیر علمي بحثونه کول ده به همیش دعلم دپاره دعمل اندازه کتله ، د ده استاذان هم خلک ښه یادوی .

د ده د استاذانو په سلسله کښی د سر شاهی نه چه سرې مخ په برو ځی یو هدیره ده دهغی ځای خلک یو قبر ښی وائی دا داخندزاده صاحب استاذ تیر شوی او ډیر ښه مبارک شخص ئی خلک یادوی .

وائې ملا نجم الدین اخندزاده صاحب د ده زیارت ته را تلو دده استاذان په ننګرهار او سر حداتو او صوات او پیښور او شاید نورو ځایویونو کښې هم تیر شوی وي.

کوم وخت چه دده دعلم قال نه مخ په علم حال تو جه برابر وی داوخت دده یو بله دوره شروع کیږی.

دا په تواتر ثابته ده چه آخندزاده صاحب دصوات صاحب نه په حیات کښې د قادری شریفی طریقه وکړه او په دغه طریقه کښې ترنه درسونه کامل کړو ، او مأذونی مرتبې ته ورسیده.

ده په صوات کښې ډیر وظایف کړي او د صوات صاحب په نزد نهایت منلی ؤ . که څه هم زمونږ سره د ده او صوات صاحب په هغه وخت کښې د کرامت زیاتې قیصی نشته مګر؛ مونږ دومره پوهیږو چه دواړه جنابان با تقوی او پرهیز ګاران تیر شوی ، عقیده لرو چه اوراد او وظایفي ئې ډیر پوره تأثیرات شته دي مګر ؛ زه نه غواړم چه دقیصو رطب اویالس یاد کړو .

وائي ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په څلور واړو طریقو کښې مأذون و « ۴» . مګر ؛ ده به خلکو ته یوازی د قادری طریقی اجازه ورکوله « ۵» .

النجم ګڼه « ۸» چهارشنبه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۹ »

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه:

۵ـ د ده تحصیل او علم او تصوف:

هـڅې صاحب عـالم ؤ ، مگر ؛ داسې نه چه علم ئې دعمل سره نه برابر یده او یا دسر تنبه توب نه به ئی کا راخستلو او یا د کبر او غرور نه ډ ک عالم او یا داچه د ده علم د اوهامو او خرافاتو یوه مجموعه ؤ او یا خدای ناکرده چه ده به دین ددنیا دپاره وسیله گرځولی وي .

دی یو حقاني عالم ؤ، ده داسلام دین پیژندلو. دی په دې خبره پو هیده چه خلکو کښې باید د محبت او مؤدت اساس قایم شي. دی ریا کار صوفی نه ؤ، او نه دکونج او صومعې طرفدار ؤ . دی یو اجتماعي شخصیت، همیش دناوړو رسم او رواج سره مجادلې کړي، خلک ئې دبې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول .

مصلح او مجاهد

د سعید افغاني لیـکنه:

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب به علماؤ سر زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښو او نازوو.

دهغه وخت علماؤ په ده باندې دعلمیت آزمیښتونه کړي ؤ علماؤ ، دده نه په لویو لویو کتاب، او علومو او په باریکه باریکه مسایلو کښې پوښتنې کولې، مگر؛ دده سره دعلمیت اندازه قوي وه.

دعلماؤ پو ښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دي. د علماؤ په نزد ښه جید عالم ثبوت شوی ؤ نو ځکه ئې دی د دین داقتدا او ددین دحمائې دپاره دهغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو. ده علماء تربیه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو .

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب ته هر کال په سلهاؤ بړستنی جوړولې او بخشش په ډول به ئې ورکولې. دی دعلماؤ دپاره خولی او پگړی پیداکولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې.

دنجم الدین آخندزاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثیره یادیږي. ده خلکو ته د کونج او زاویې درس نه دی ورکړی. ده خلکو ته دنیا په دا شان بده نه ده ظاهره کړې، چه خلک دې دنیا ترک او کار دې نه کوي .

دی په دې خبره پو هیده چه ددنیا مذمت هم ددې د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه وپیژني، داسې نه چه د دنیا د محبت په وجه دخلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال ونه ساتي.

داسې دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي، د جنگ او قتل موجب وگرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غَرّه شي، خپل خالق هیر کړي او دبلې ورځې غمه ورسره نه وي . اوکه نه دنیا د دې دپاره چه د ځان او دخلکو دخدمت او رفاهیت په مقصد وي بده نه، بلکه پید ا کول ئی ثواپ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم، په دې خبره ښه پوهیده چه ځنګه علماء دې په دې پوه ؤ چه د خلکو داصلاح دپاره څنګه علم په کار دی.

ده سره دا ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی. ده علماء په ځان را ټول کړل او خلکو کښې نوی روح پو کړو.

مګر ؛ ډیر تأسف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې وروستینو خلکو بدله کړه. په دې پوه نه شول چې اصلی سر څه وٍي، په دی ښه پوه نشول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه ؤ. چا داخیال وکړو چه د آخند زاده صاحب سره د تسپو دشمار خیال ؤ.

څوک په دی عقیده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی، چا دا ګمان وکړو چه په سر مراقبه سپین څادر او قبا په کار ده، چا سره دا سودا پیدا شوه چه چا د ساده خلکو په وسیله نور خلک تهدید ول او غولول په کار دي.

همداوجه وه چه چا دلنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامی او چا د مدرسې جوړولو په انګازی، چا په دې نامه چه دا کـوم!! او داسې داسې خیال مې دی ناروا ، ناروا کارونه وکړل. عامونه ، عامونه مسلمانان ئی په حقیقي اسلام باندی هم بد ګمان کړل.

خدای خبر چه داسې جنابان د اوسنی اسلام د ضعف له امله په هغه ورځ د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب ورکوي؟

باید ووایم چې: نجم الدین آخونزاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هـم وه. د هغوی د خـدمتونو اندازه مونږ سر شته. امید دی چه د هغـوی د کارنامو تذکری باندې آینده تماس و نیسم او خپلو ګرانو لو ستو نکو دپاره ئې دهدئې په ډول وړاندې کړم .

---

(۱) سر محقق عبدالله بختانی خدمتګار دنجم الدین اخندزاده صاحب دنوم په هکله لیکي:

« ما د سر محقق مولوۍ محمد اکبر معتمد شینواری څخه څو څو ځلی اوریدلی دي چه هغه به ماته ویل: چې ما د شینوار و صوفي صاحب نه اوریدلی دي چې: دهډی آخونزاده صاحب اصلي نوم (عبد القدیر) دی، مګر د علم ، رو حانیت او غزاګانو په برکت و نورو لخوا ورته (نجم الدین) لقب ورکړ شوی دی چه معناي (د دین ستوری) کیږی. سعید افغاني

پرې اضافه کول غواړم چې هغه څوک چې درې نسله ملا وي نو هغه ته آخوندزاده وایي. آ. سعیدی

دشینوارو صوفی صاحب اصلي نوم صوفي علم ګل دی. دآخوندزاده صاحب مأذون او هغه ته نژدې سړی و په ډیرو غزاګانو کښې یې دجناب هډۍ صاحپ سره برخه اخستی ده.»

(دهډې آخوندزاده مولنا نجم الدین) لیکنه: سر محقق عپد الله بختانی خدمتګار. دغه کتاب په ۱۳۸۷ (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنه)

(۲) دننګر هار د سره رود د ولسوالی دچهارباغ حضرت محمد سعید سعیدی مجددي علیه الرحمه دحضرت صاحب عطاء معصوم مجددي زوی دی. په کال ۱۳۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري شمسي کښې په چهارباغ صفا کښې زیږیدلی او دسنبلی په شپږمه کال ۱۳۷۲ هجري شمسي د لوی اختر دمیاشتې په ۱۹ مه دخوږ یاڼیو په اګام کښې حق ته رسیدلی. هغه مرحوم چې دمولانا نجم الدین آخوندزاده یو نژدې ملګری، دوست، مرید او خلیفه یا مأذون وو د نجم الدین د آخونزاده صاحب د وفات نیټه په خپله هغه مرثیه کښې چې (در مرثیه غوث زمان قطب دوران قدوهٔ سالکان پیشوای پیر وجوان کاملم مرشد محبوب دلم اعنی صاحب هډه رحمة الله علیه) په نامه یادیږي، دنجم الدین آخند زاده صاحب د وفات نیټه: (دچهار شنبې شبه د ۱۳۲۰ هجري قمري کال د روژی دمیاشتې ۲۱ مه معرفي کړې ده.)

مرحوم حضرت صاحب محمد سعید د په خپلې مرثیه کښې پدې هکله لیکي:

چـــونکه سردار بشر رفت ازاین دار فنا
صبر از رفتن خـــوبان جهان مـــی بینم
صبر تلخ است ولیکن ثمرش شیرین است
مژدهء نیک به صابر زسبحان مـــی بینم
ګر ازاین دار فنا جـــان به سلامت ببرم
سابقون را همه ای غمـــزدګان می بینم
شپ چهارشنبه شنو تو ز وفـات صاحب
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
سنهٔ الف وهم سه صد وعشرین بـه یقین
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
چـونکه خوبان هم رفتند سعیدی ز جهان
شو مجرد کـــه ترا نیز روان مې بینم

در مرثیه ای که در فوق تقدیم ګردیده، با قید (یقین) مصرع تاریخ (سنهٔ الف و هم سه صد و عشرین (۱۳۲۰ به یقین) معرفي شده است.
(مأخذ: دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار دهډی اخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه صفحه ۱۳۱ او ۱۳۲) دچاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) ټولنه لخوا - جرمنی) په پیښاور کښې چاپ شوې.)

(۳) محترم سلطان عزیز دمرحوم آخوند زاده صحا ب د نوم په هکله داسې لیکي :

دمرحوم آخوندزاده صاحب نوم (نجم الدین) او اصلي مسکن ئې د افغانسان شلګر دی. ولې دوی په ننګرهار او صوات او دپښتونستان په نورو ځینو کښې په (کابل) ملا شهرت درلود او دوی په خټه کاکړ او په کاکړو کښې (ابک زائی) او په ابک زایو کښې (اخونزاده خیل) حسابیږي دغه کورنی او س هم په شلګر کښې په اخونزاده خیلو سره خورا مشهوره ده دهمدې کبله دوی ته داخونزاده لقب هم ور په برخه شوی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ ته دمرحوم اخونزاده صاحب نژدې خپلوان پوره معلوم ندي مګر دومره خبر یو چه ، د دوی مبارک والد محمد حسن آخونزاده نومیده خو افواهی مو اوریدلی دي چه دوی نژدې خپلوان ډیر نه در لودل.
(مأخذ: دننګر هار ورځپاڼه: ٤٩ مه ګڼه د١٣٣٩ دثور ٣١ نیټه)
(٤) جناب نجم الدین آخوندزاده صاحب د قادرید طریقې شیخ او د تصوف په ځلورو مشهورو طریقو (قادریه ، نقشبندیه ، چشتیه ، سهروردیه) کې مرشد او پیر و. او په سلګونه مأذونان ئې درلودل.
آخوند زاده صاحب دقادریی دطریقې نه علاوه په دغه نورو طریقو کې هم اذن ورکاوه.

(٥) ـ دهډې صاحب مشهور مأذونان :

یادونه:
مأذونان یا خلیفه هغه چاته وایي چه پیر ورته دمرید نیولو اجازه ورکړې وي.
دآخوند زاده صاحب ځینی مأذونان هم دې درجې ته رسیدلي ؤ چې هغوی هم ځانته مأذونان ټاکلي وو.
محترم راز محمد دغبرګولي دمیاشتې په (٣ او ٤ نیټه) کال ١٣٣٩ لېږدیز - لمریز د ننګرهار دورځپاڼې په (٥٢ او ٥٣) ګڼې کښې د نجم الدین آخند زاده مشهور مأذونان په لاندې ډول معرفي کړي:

اول : میا قمر الدین:

میا قمر الدین صاحب په اصل کښې دپېښور د اچنیی ؤ او بیا د هغه ځای ځنې راغی او دلته دننګرهار د روداتو په ېرو کښې هستوګنه درلوده. وائي چه ډیر ښه عالم او ښه قلم خاوند ؤ دتدریس او تألیف سره ئې ډیر شوق لرلو چه دده تر اوسه قلمي ځیني چاپي آثار شته دي.

دوم : د ېتخاک حضرت صاحب:

دبټ خاک حضرت صاحب چه دده مبارک نوم عبد الشکور او دزیاتی تقوا خاوند او ښه عالم او مجاهد هم ؤ . د چکنور ملا صاحب (محترم امیر محمد دمرحوم اخترمحمد زوی دننګر هار دمومند دری اوسیدونکی په کال ١٢٦٠ هجری قمری زیږیدلی او پا کال ١٣٥٠ هجری قمری د ٩٠ کالو په عمر دمارسینګی په منطقه کشی وفات شوی) چې یو لوی مجاهد شخص و دبتخاک حضرت ځینی ماذون شوی ؤ.
همدارنګه جناب میر صاحب جان پادشاه دسلام پور او استاد صاحب چه اصلی نوم یې جان پادشاه دسلام شور او استاد صاحب چه اصلي نوم یې پاینده محمد ؤ دهمدی بتخاک حضرت صاحب ماذون او خپله د اخونزاده صاحب ډیر ګران مریدان وو چه استاذ صاحب ئې دخپلی کتابخانې متصرف ګرځولی او میر صاحب جان پادشاه صاحب ئې څرنګه چه یو کره او نامتو مجاهد او خانداني سړی و له همدې امله ئی دلنګر انتظام همده ته ور پلاس کړی و.
(مورخین لیکی : دلنګر انتظام مرحوم مولانا نجم الدین اخندزاده په خپل ژوند کښې دکنړ میر صاحب جان پاچا صاحب ته چه په شیخ پاچا سره مشهور و ورپلاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی و چه دمرحوم اخندزاده دوفات نه وروسته هم دده دوصیت سره سم دهمدی پاچا صاحب پلاس کښې و او وروسته بیا دده ځوی مرحوم سید عباس پاچا صاحب ئې انتظام کاوه.)

دریم : صوفی عالم گل صاحب :

صوفی عالم گل صاحب یو د هغه ماذونانو څخه وچی اخونزاده صاحب په (پهلون) سره لقب ورکړی او دصاحب سره ئې په غزاگانو کښې اشتراک کړای و او دښه شجاعت او میړانې څښتن و . دترنگزو حاجي صاحب چه فضل واحد نومیده چه هغه یو ډیر عابد او ستر مجاهد وه. د همدې صوفي عالم گل صاحب ځینې مأذون شوي و .

څلورم دسر کاڼو میا صاحب:

میا صاحب چه دده نوم سید اکبر شاه او په اصل دکامې و او بیا ئې په سر کاڼو کښې هستو گنه در لوده، چه د پوره فضل او فیض خاوند و .

پنځم : حضرت شاه :

مرحوم حضرت شاه په لغمان کښې هستوگنه لرله ، او سید او با تقوا شخصیت و .

سید شمس الدین مجروح ، دقبایلو مستقل رئیس د همدغه مبارک ځوی دی .

شپږم : محمد سعید جان (مجددي)

مرحوم محمد سعید جان (مجددي) د چهارباغ صفا نه دی. دی حاجي، او قاري او ښه مبلغ هم و.

اوم : احمد خان آخونزاده صاحب:

احمد خان آخونزاده صاحب چه په دولت زائی ملا صاحب سره شهرت لري ښه کره عالم او د صاحب دتحصیل د دورې اکثراً ملگري و .

اتم : دکو هاټ ملا محمد یاسین :

دکوهاټ ملا محمد یاسین صاحب دکو هاټ په علاقه کښې لوی عالم او مدام به ئې د درس او تدریس وظیفه اجرا کوله .

نهم : د حصارک میا صاحب :

په خوږ یانو کښې دحصارک میا صاحب چه نوم ئې عبد الرحیم ؤ .

لسم : ملا محمد حسین :

دلغمان په سنگر کښې ملا محمد حسین صاحب چه په قوم ساپی او دپړوائي شیخ صاحب باندې مشهور ؤ. دی ښه ذاکر او زاهد شخصیت ؤ . دځینو خلکو په روایت سره دا ملي ملا مسلم صاحب دی.

دنجم الدین آخونزاده صاحب د مأذونانو څنې دغه دولس تنه مشهور وو او نور هم شته لکه چه په کوه صافی کښې ملا مسعود صاحب او په ممله کښې امام حاجي صاحب او داسی نور .

مأخذ : دهډې آخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه، صفحه (٤٤ او ٤٥) د چاپ کال ١٣٨٦ (٢٠٠٧ م) دمحترم سر محقق عبد الله خدمتگار لیکنه.

هــډه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هډه چه یو وخت (بتکده) وه دغازي مولانا نجم الدین آخونزاده عرفاني او رو حاني شخصیت په برکت دغه (بتکده) داسلام دمقدس دین په یو عالي فرهنګي مرکز باندي مبدله شوه . چې یو دهغې د نمونه څخه د(النجم) فرهنګي جریده چې دخدای بخښلي (سیعد افغاني) لخوا نیم قرن وړاندي په کال ۱۳۳۷ هجري شمسي کښې په دغه مدرسه کښې په خپل نشراتو پیل وکړ.

***

له هډې آخونزاده صاحب سره دتحفة العاشقین او مکتوبات ارتباط

لیکنه : محمد نبي تدبیر

۱- ملا نجم الدین آخونزاده یا د هډې ملا صاحب یو داسې ګڼ اړخیزه شخصیت ؤ چې علمي او عملي کمالونه دواړه پکې را غونډ شوي وو. ده دیو عالم په توګه بشپړې دیني زده کړې وې ، دیو سالک او عارف په توګه یې دنفس دتزکیې او تصفیې له پاره ځیلیې ایستلې او لوړې ګاللې وې، دیوه مجاهد په توګه یې په ټول افغانستان کې د عارفانو او عالمانو یو داسې روڼ لښکر ایجاد کړای، چې انګریزي ښکیلاک ته یې د ډیورنډ د کرښی دواړه غاړې د اور په سره تبی بدلې کړې وې، له بلې خوا یې دعلم او سلوک د تعمیم له پاره په خپله هم تألیفات کول او خپل مریدان او شاګردان یې هم هڅول چې تألیفات وکړی، آثار ولیکی او ګټور آثار خطاطي کړئ، تکثیر یې کړئ او یو بل ته سوغات کړئ .

مونږ په دې لیکنه کې په دوو هغو آثارو تکیه کوو چې یو د ده مرید په پښتو نظم لیکلي او بل دري نثر دی چې ده پخپله له یوې نسخې نه را نقل کړي او تکثیر کړي یې دي، دا دواړه کتابونه نوي تر لاسه شوي او د دې سمینار په ویاړ یې د تاسو درنو پوهانو په مخه کې ږدم.

لومړی کتاب تحفة العاشقین نومیږي چې دده یوه مخلص مرید ملا عبد الوهاب نظم کړی دی. ملا عبد الو هاب د سید احمد زوی او د کابل د پغمان د زرشاخ دکلي او سیدونکي، دا کتاب دسلوک او عر فان دمقامونو او د حقیقي مینې د رمزونو او رازونو په باب لیکل شوی. لمړی ټوک یې سل مخونه او دوهم ټوک یې ۱۴۶ مخونه لري، چې دواړه په یوه ټوک کې کنډل شوي دي او دبیتونو شمیر یې درې زره شپږ سوه بیتونو ته رسیږي.

ملا عبد الوهاب په خپل کتاب کې تر حمد او نعمت وروسته دسلوک ، دخپل پیر او دخپل کتاب د محتویات په باب لیکي :

راشه پوه شه ای طالبه که مطلوب یې
په رښتیا که ته محب دخپل محبوب یې
دسلوک لاره ده هر ګوره ډیره ګرانه
ولې خدای دې بر طالب کاندي آسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر طالب چې په رېښتيا طلب ديار كه
په ملوينو [1] كې به تل صفت ديار كه
ذكر او فكر يې هميش وي له محبوبه
يو ساعت كې خالي نه وي له مطلوبه
په هردم ، په هر قدم ، په هر ساعت
دسلوک په لار ه يون كه په فكرت
ولی بويه چې كامل پيروي فرزنده
راه بلدوي كامل پير په زړه خورسنده
مقامات ورته معلوم و زما دله
په سلوګ کی به غلط نه شي هيڅكله
او كه نه چې دغه پير نه وي ماذونه
داپير نه دی خبر شه په دا مضمونه
كه خواجه ، صاحب زاده او يا مولاوي
كه سيد، آخونزاده كاريې په غلاوي
دوی له شرعی مخالف كاندي كارونه
په فريب سره يې رد كړه عالمونه
كل عالم وته معلوم دی له كتابه
دابيان دور او دراز دی ای احبابه
ما عبد الوهاب منګول دی لګولې
دهډې پاک اسم يې مسمې په نجم الدين دی
كامل پير دی د هر چا په دا يقين دی

په كتاب كې دسلوک مقامونه، ذميمه افعال، حميده افعال، الله ته قُربَت، دمريد شرطونه، دانساني نفس ډولونه، د روح او دقلب حقيقت، دقلب رڼا او تياره، دپير د تلقين لومړی مقام، كامل پير، غوٍ او قطب، د توحيد علم ، ناقص پير او ناقص مريد، صادق مريد، صدق او اخلاص، دكامل پير ارشد او نور .

خو په ټول كتاب كې دبحثونو په ترڅ كې دخپل پير دهډې ملاصاحب نوم اخلي چې څو نمونې يې دادي :

رارسيږه دهډې پيره كامله
نن مې فكر نه چليږي يم بيدله
نن مې فكر نه جليري يم په غم كې
تل بهږيږم دواړه سترګې مې په غم كې
تل ژړيږم دواړه سترګی مې په نم كې
بل ځای وايي:
دهډې غوث مدت كړه دا زمان
چې له شره د شيطان شم په امان
همدراز وايي :

---

[1]) شپه او ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس مې نیسه د هدې پیره کامله
ثنا خوان شم دخپل خدای لکه بلبه
یا :
لاس مې نیسه دهډې کامله پیره
دګناهو بار مې دروند دی یم دلګیره
یا :
لویه خدایه دهډې صاحب مغفور کړی
په خپل در کې یې قبول او هم مقبول کړی

کتاب دموضوع له اړخه په تحقیقي بڼه لیکل شوی او د سلوک او عرفان ګڼ کتابونه یې ورته کتلي دي او داښیي چې لیکوال یې ښه مطالعه لري ، دی دخپل کتاب اخځونه پر خپل – خپل ځای ښیي اوپه سر کې لیکلي :

خدایه ته مې داتصنیف کړی منوره
چې بیان دمحبت وي سراسره
کل بیان مې محبت دپاک مولا که
په تحفة العاشقین مې مسمی که
هر سړی چې محبت کاندي له خدایه
دې کتاب ته دې نظر کاندي نیکریه
هر مقصد به حاصل شي که خدای کاندې
که په صدق دی عاشقوي په خدای باندې
داکتاب بیان دعشق حقیقي دی
دمجاز عاشقي کل واړه فاني دی

دده په کتاب کې د ده د کتاب مهم اخځونه داسې راغلي:

« ما ورید » دتفاسیرو یو راوی دی
چې دعلم مرتبه کې دیر عالي دی
روایت دی د اله ده نه زما روره
چی ورید رګ متصل په زړه دی ګوره
او په « بحر الحقایق » کې دا رنګ دینه
حقیقت د قُربت دا رنګ دی مینه
په کتاب « کشف الاسرار » کې روایت دی
چې راوی روایت کړی له آیت دی
په « عوارف المعارف » کتاب کې یاره
له معاذه روایت دی بر خورداره
پاک الله داسې ویلي په« قرآن » کې
صداقت په باب دی ذکر په « قرآن » کې

همداسې نور کتابونه دکتاب په لومړی برخه کې دسلوک، طریقت او عرفان فکري او ایډیا لوژیکه برخه ده او په دوهم ټوک کې یې د عارفانو ، سالکانو او عاشقانو کیسې نظم کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب مثنوی د وولس سیلابي ده، شعر یې ځای پر ځای خامی لري، ډیر داسې بیتونه لري چې قافیې ته پکې پاملرنه نه ده شوي لکه:

داکتاب مې مختصر که که پوهیږی
هزار پند دی په هر بیت کې که پوهیږي
په دا رنګ به شیطان وایي هر انسان ته
بعث نشته وکړه سمیع دکلام ته

همدا راز پر مثنوي سر بیره ځو غزلې هم ویلي خو ډیرې کمزورې او نیم بندې دي لکه:

هر عاشق چې خود نمای دی عاشق نه دی
چې په عشق کې وي خود رایه عاشق نه دی

په هر حال دتحفة العاشقین کتاب له یو خوا دپښتو ژبې یو نوی تر لاسه شوی کتاب دی او بلی خوا دنجم الدین اخوند زاده یا په بل عبارت دهډې د پیر دیوه مرید تألیف دی چې د پیر او دده د مریدانو د تألیف او تصنیف او دخپلې طریقي او سلوک له خپرولو سره دمینې څرګندویې او ښکارندویې کوي .

دغه تحفة العاشقین دښاغلي استاد حبیب الله رفیع په ځاني کتابتون کی دی چې د لورینې څخه یې په ځانګړې توګه مننه کوم.

۲- مکتوبات :

یوه اونۍ وړاندې پیښور ته دپښتو عالمي، ادبي کنوینش ته تللی وم، دپیښور اسلامیه کالج د کتابتون مرستیال حاجي سراج الدین صیب چې د ډیرې مودې ملګری مې و ، لیدوته یې ورغلم، پوره درې کاله مې نه ولیدلی. د اسلامیه کالج په دغه کتابتون کې یو افغان عالم مولانا منیب صیب هم تر سترګي مه شي وروسته کله چې پوه شو چې زه د افغانستان نه ورغلې وم بې له کومې مقدمې را ته دهغه کتاب په اړه چې د ده په لاس کې و وویل :

دا دنجم الدین اخونزاده صیب په خپل لاس لیکل شوي قلمي نسخه ده. خدای شته چې ددې خبرې په اوریدو له یوې خوا خوشاله شوم ما ویل څه خو د ځیږنغونډې دلیکنې له پاره یوبل مأخذ هم پیدا شو خو له بلی خوا مې زړه درزیدو، ما ویل چی مولانا صیب به د مقالې د مأخذ له پاره کتاب را باندې ولوروي او کنه خو زړه مې غټ کړ او ورته مې وویل:

په همدې ورځو کې په ننګرهار کې د افغانستان داطلاعاتو او کلتور او ګرځندوی وزارت له خوا د نجم الدین آخونزاده (رح) په اړه ځیږنغونډه ده او دا قلمي نسخه زما د موضوع سره ډیر تړاو لري، که خوښه دې وي زه به ستا ددې کتاب نه یوه کاپي واخلم ، حاجي صیب سراج الدین هم یو څه سپارښتنه پرې وکړه، د مولانا صیب منیب دې کور ودان وي د کتاب کاپي را کړه . چی اوس مې په لاس کې ده.

نو پدې هکله د حاجي صیب سراج الدین او مولانا منیب صیب نه په مننه اوس راځو همدې کتاب ته چې په یوبل ډول له نجم الدین اخونزاده (رح) سره تړاو لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داد هغه وخت دیوه لوی عالم ملا عبد الرحمان « خان ملا » چې د ملا سعید خان ملا خان زوی دی د دیني او عر فاني دري او عربي لیکونو ټولګه ده چې نجم الدین آخونزاده په خپل خط رانقل کړې او خوندي کړې چې د علم او سلوک د تعمیم په لاره کې دده هڅې او ور سره دده د لاس خط رارسوي .

په کتاب کې پنځه پنځوس مکتوبونه خوندي دي چې بیلا بیلو کسانو ته لیږل شوي او بیلا بیل علمي ، دیني ، عرفاني او سیاسي مطالب لري، لومړی لیک د مولانا عبد الغفور سوات صاحب په نامه دی چې د ملا نجم الدین پیر دی او دلیکونو لیکونکی هم زیات عقیدت او ارادت ورته لري چې د حجت قویه په نامه خپل یو اثر ورته لیږي.

یو بل لیک یې دبیت الله شریف د نبوي جومات خطیب په نامه دی، چې د صاحبزاده عبدالحی سپارښت یې چې حج ته تلیی، ورته کړی دی. یو بل لیک یې د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې توصیه یې ورته کړې چې رعیت ته په برابر نظر وګوري او قوي پر کمزوري لوړ ونه ګڼې. یو بل لیک هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې ده ته یې دروغتیا دوعا پکې کړې ده. یو بل لیک د سرادر زکریا خان په نامه دی چې د حال پو ښتنه یې پکې کړې ده، یوبل لیک دسید عظیم شاه کند هاري په نامه دی چې د عرفان او سلوک لار ورته روښانوي.

ددې رسالې یو بل لیک د مؤلف د زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې د تقوی او دینداری لارښوونه ورته کوي . دکتاب دوه دېرشم لیک د ملا میر حسین بازارکی په ځواب کې دی.

د کتاب څلور دیرشم لیک د وزیر اعظم په نامه دی چې نوم یې نشته خو کیدای شي چې دا به د امیر شیر علي خان د صدراعظم سید نور محمدشاه په نا مه وي چې د ده خدمتونه یې ستایلي ، خپل ملاتړ یې ورسره اعلان کړی او د پر مختک دوعاګانې ورته کړی دي. پنځه دیرشم لیک بیا هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې د پاچاهی مبارکي یې ور کړې او دخلکو د خدمت او د دین دساتنی بلنه یې ور کړې ده .

اووه دیرشم لیک د ملا مشک عالم آخونزاده په نامه دی چی د ده دینی جهد یې ستایلی دی. د کتاب اته دیرشم لیک د ملا محمد علم آخوند کند هاري کاکړي په نامه دی چی د صو فیانو د اقوالو د اختلاف په اړه یې ورته کښلی دی. نه دیرشم لیک یې بیا هم دخپل زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې دوعایې ورته کړې او انساني کمالاتو ته یې را بللی دی.

څلویښتم لیک یې دسوات صاحب په مړینه یوه تعزیت نامه ده او د هغوی دلوړ شخصیت ستاینه یې پکې کړې ده.

دوه څلویښتم لیک د شیخ میا تبرک الله دلیک په ځواب کې دی چې له دوی نه یې د دوی د « رد وهابیه » په نامه کتاب چې د امیر شیر علی خان په وخت کې چاپ شوی و، غوښتي چې ده ورلیږلی دی.

دري څلویښتم لیک د صوفي عبد الرسول درانی اسحاقزي په نامه دي او د بیوزلانو مرستي او لاسنیوی ته یې رابولي. پنځه څلویښتم مکتوب د میا عمر جان د لیک په ځواب کې دی. په شپږ څلویښتم مکتوب کی یې سردار محمد حسن خان او سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیر یندل خان ته د دوی دپلر د مړینی تسلي ورکړی او دوعایې ورته کړي ده ، اوڅلویښتم لیک دسوات صاحب دزوی په نامه دی چې د حالاتو په بدلون یې تشویش ښودلی او لارښوونه یې ورته کړې چې د پلار لاره ونیسي او پر مخ ولاړ شي .
اته څلو یښتم لیک د حاجي ملا محمد اکبر په نامه دی چې د ظاهري او باطني

یاددونه :
دغه مقاله په کال (۱۳۸۳ لمریز) کې د اروانښاد نجم الدين آخونزاده ځیړنغونده کې لوستل شوې.

ملا نجم الدين آخونزاده
د« سعید افغانی » په لیکونو کې

ګـرانـو لوستونکو :
خدایبخښلی دکتور مولوی محمد سعید « سعید افغانی » دخپل کتاب کې چی « زما ژوند» تر عنوان لاندې لیکلی وه او په کال (۱۳۶۵) هجری کې خپور شوای، دمصلح او مجاهد ملا نجم الدين آخونزاده صاحب په هکله داسې لیکي:
زه دخپل پلار (۱) سره څو واری « هډی » ته د مرحوم ملا نجم الدين آخونزاده صاحب زیارت ته تـلـی یم او اکثر به زما پلار د روژې د مبارکی میاشتې په اولو ورځوکښې د قرآن کریم خـتـم د نجم الدين آخند زاده په جامع جومات کی د زیارت تر څنګه کوه او هلته به د روژی د میاشتو په تراویحو کښې درې شپو کې ټول قرآن کریم ختم او لوستل کیده.
دی ختم ته دمشرقی، ننګرهار حتی د سرحداتو ډیـر خلک را ټولیدل. هلته په هغو شپو کی تود لنګر د هغه ځای د شیخانو د اسلام پور د پاچایانو په مشری چلیده. په دی لنګر کې زرهاؤ خلکو ته ډوډی ورکوله کیدله، ډیر مالونه حلا لیدل او زیاتی وریجی او ډوډی پخیدلې.
دی لنګر ته د روژې په اولو شپو کې زیات خیراتونه او مرستی رسیدلی. مرحوم نجم الدين آخونزاده صاحب د وخت پوه عالم او سالک ؤ. دی د صوات مرحوم ملا غفور آخونزاده مرید ؤ. دی د قادری په طریقی کې پـیر او مرشد ګرځیدلی او په زرهاؤ مریدان او په سلها ؤ مأذونان ئي در لودل. د نجم الدين آخند زاده صاحب مأذونان په ټول افغانستان کې د پوره شهرت خاوندان ؤ.
نجم الدين آخونزاده صاحب لوی مجاهد ؤ او د انګلیسانو په مقابل کې ئی د امیر عبد الرحمن په وخت کې زیاتی مشهورې غزاګانې کړې دي.
دی د امیر عبد الرحمن په عصر کې دمهمندو د قام په « جړوبی » علاقې کې اوسیده او بې د امیر د اجازې څخه د انګلیسانو په مقابل کې ئې جهاد کولو تر داسې اندازې دده جهاد قوت موندلی ؤ چی انګلیسانو امیر عبد الرحمن خان ته یو لیک واستوه چې په هغه کې درې لاندی مطالب درج ؤ.
۱- ملا نجم الدين د سرحد څخه لرې کړه ځکه دی زمونږ په مقابل کې د جهاد پارونه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ځرخي سپه سالار چې په کنړ کې دی هغه د مجاهدینو سره مرسته کوي نو هغه له دې ځای ځخه وغواړه او بل چیرې ئې واستوه .

۳- دافغانستان او دسرحد دخلکو سره تک او راتګ بند کړه.

امیر عبد الرحمن خان د انګلیسانو په ځواب کې داسی ولیکل:

۱- نجم الدین آخونزاده صاحب زما په واک نه دی. هغه د مهمندو په آزاده سـیمه کې او سیري او په خپل سر د تاسو په مقابل جګړی تنظیموي. زه په خپله هم د هغه د زیات شهرت او اعتبار ځخه ډاریږم. دی دلته په افغانستان کې زیات مریدان او مخلصان لري او خلک په ده باندی د ولایت دومره قوی عقیده لري چې که دوی چیرې پس له محمد صلی الله علیه وسلم په چا باندی د رسالت عقیده منله نو به په دې باندې به ئې دپیغمبری ایمان راوړی وي نو ښه داده چې د افغانستان ځخه بیرون وی.

۲- زه حاضریم چې ځرخي سپه سالار دستاسې دلیکنې په اساس دکنړونو ځخه بدل کړم خو په دې شرط که چیری هلته د تاسو په ضد وضعه زیاته ورانه شوله مسؤلیت به ئې زما په ذمه نه وي ځکه چې زما به فکر د ځرخی سپه سالار وجود هلته چې پوه او مدبر شخصیت دی دستاسو په ګټه دی.

۳- لطفاً موضوعات لږ دقیق وڅیړي هغه داچې دافغانستان او سرحدي خلکو تر مینځ پولې ارتې او دوی تر مینځه د وروری روابط نه شکیدونکی علایق دي چې هیچا ته دا امکان نه میلاویږی چی ددوی تر مېنځه تګ او راتګ بند کړی. او که څوک دی کار ته اقدام وکړی ۇ به ئی نشی کړی - ځکه ورور د ورور ځخه جداکول او خپل او دخپلوان ځخه بندول آسان کار نه دی او هغه هم بیا په داسی ارته سیمه اوبیدیا کې.

وائي: د امیر عبدالرحمن خان په یاداشتونو کې راغلي دي چې ده په پټه د مرحوم نجم الدین آخندزاده صاحب سره رابطه درلوده او په مخفي ډول ئې خلک د انګلیسانو په مقابل کې پارول خو په ظاهر کې د انګلیسانو سره د عدم تعرض متعهد ۇ.

(۱) مولوی عبد المجید د مولانا سید امیر زوی په قوم صافی د لغمان د ولایت دعمرزیو په قریی کې د خیر آباد د کلي او سیدونکی دی.

دی دخپل دوخت لوی مجاهد ۇ او د افغانستان د استقلال او آزادی په جهاد کې یې پوره مؤثره برخه درلوده او دخپلو قومی ځوانانو، مشرانو، شاګردانو او پیروانو سره د انګلیسانو په مقابل کی دډکی، تورخم، او ناقی په سیمو کی جنګیدلی دی.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «النجم» د قلمي جريدې د ادبي فعاليتونو يوه بيلګه

درنو لوستونکو!

د هډې نجم المدارس د ننګرهار ولايت په جنوب کې د نجم الدين آخـونزاده د زيارت تر څنګ موقعت لري. دا مدرسه د وخت دوو مشهورو مدرسو څخه وه چې ډيرديني علماء ترې فارغ شوي دي او د نجم الدين آخونزاده چې په هډه مشهور وه په نوم ياده شوې ده.

په کال (۱۳۲۸ هجری ش) کی مولانا محمد سعيد «سعيد افغاني » فعال، مخکښ ، اجتماعی شخصيت او دينی عالم، ددی دارالعلوم يانجم المدارس په مدرسه کې لمړی د استاد او بيا د مدير په توګه وګمارل شو.

سعيد افغاني ددې مدرسې د مديريت تر څنګ پـه علمي، ديني، سياسي او فرهنګي برخو کې د خلکو د اذهانو د روښانولو په مقصد او موخه ډيرې هلې ځلې کړي دي چې د«النجم »دقلمي اونيزه ديوالي پاڼه يا جريده دهغه وخت د امکاناتو او محدوديتونه سره سره د يادولو وړ ده.

ددې جريدې چلونکی مولانا محمد سعيد«سعيد افغاني» د نجم المدارس مدير او مرستيال يې په هغه وخت کې د دولسم ټولګې ممتاز او با استعداده شاګرد چې دښکلي املا، انشاء او حسن خط خاوند وه ښاغلی حضرت خـان و چې د جريدې د تخنيکــي جـوړښت تر څنګ د مضامينو د انتخاب او ليکلولو کار يې د مـولانا سعيد افغاني تـر مديريت او رهنمايي لاندې پر مخ بيوه.

دا جريده دډيزاين او محتوا له نقطه نظره ډيره پـه زړه پورې وه او د شاګردانو، استادانو او نورو مينه والو د پوره پاملرنې او تو جه وړ ګرځيدلې وه.

غواړم دبيلګې په توګه دښاغلي صديق الله د« مبارک شه» تر سر ليک يوښکلی شعرچې د« النجم»

د جريدې په څلورمه ګنه کې په ۱۳۳۷ هـ ش کال د عقرب په ۲۱ نيټه چې د دغه جريدې يا اونيزې فرهنګي لاسته راوړنو په اړه يې ليکلی او نشر ته سپارل شوی وه ستاسو پام راوګرزوم•

مبارک شه

دغــه عــزم او دا کـــار شـه مبارک
د« النجم » دا اخبـار شـــه مبـــارک
چې غفلت ځينې راويښ قام او ټبرکا
دا خـــدمت او داکــردار شه مبارک

چې غرض يې داسلام لاره ښودل وي
يــو قـــدم پدغـــه لار شه مبارک
د افکارو د روزنې درس به راکړي
هر يو درس يې په بار بار شه مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــرګنو ته بــه د علم رڼــا ورکړي
دا رڼــا او دا انـــوار شه مبــارک
د ادب او اجتماع لار کــې قدم دی
دا اقـــدام او دا رفتار شه مبادک
سعادت چې دخپل قام اوطن غواړي
د« سعيد » دغـــه افکار شه مبارک
د« صديق » دعاقبوله کړې ای خدايه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک
چهارشنبه د ۱۳۳۷ هـ ش کال دلړم ۲۱ نيټه
دهډې نجم المدارس

يادداشت:
د يادولو وړ بولم چې هغه وخت چې د النجم جريده نشريدله تر اوسه د پښتو املاء او انشاء بعضی د ليکلو ډول او جزيي قواعد بدل شوي خو ما د امانت داري لپاره د هغه وخت ټول مطالب په هماغه رسم الخط ثابت پريښي.

د کتاب ځانګړتياوې: مولانا نجم الدين آخند زاده د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوټولونه: امين الدين « سعيدي - سعيد افغاني »
دافغان اســتراتيژيکو څيړنيزمرکز او د حق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدير– جرمني

پته :
saidafghani@hotmail.com برېښنا ليک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځوریز برخه

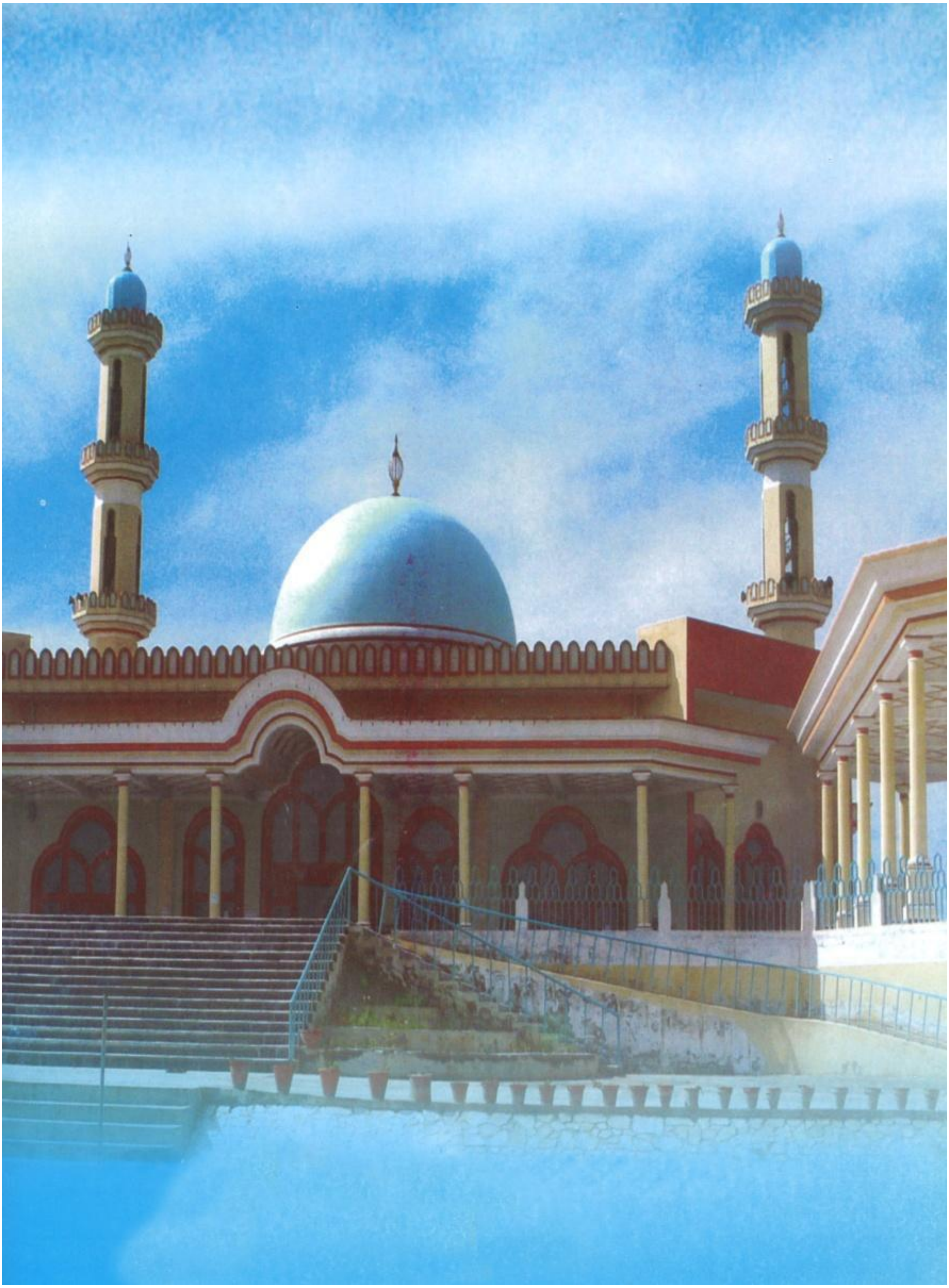

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دولسم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس

اوه ورځنۍ پاڼه
بې د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

«دا اخبار د مدرسی جریانات بیني او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبر ورکوی
«مسلمان»
پوره مسلمان هغه دی چه د ژبې او د لاس
د ضرره ئی مسلمان ساتلی وی «حدیث»

ګڼه (۱) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د میزان (۳۰) (۱) کال

«مرام» «سعید افغانی»

دالله په نوم شروع ده چه رحمن او رحیم دی. د کامل صفت وړ الله پاک دی چه د ټول مخلوق مربي د جزاء او د حساب د ورځې مالک دی نو ځکه داسې چه یوازې تا له عبادت کوو او تنها تا نه معاونت غواړو. موږ ته سمه لیاره وښیه د هغو خلکو لیاره چه پر هغوی دی پیرزوینه کړی نه د هغو لیار چه ستا د غضب لاندی راغلی او نه د هغو کسانو لیار چه بې لارې روان دی آمین

وصلی الله علی محمد و آله وصحبه وسلم اما بعد

د خلکو خدمت تربیه او یوه ټول دی که خلک پوه شي هرڅه کیږي د پوهو اهم مسئولیت دا دی چه په ژبه او قلم سره د خلکو د پوه کولو خدمت پر پوره پاک نیت ترسره کړی. د نجم المدارس مدرسه چه د مرحوم نجم الدین اخند زاده روحانی ستر مجاهد ترځنګه ده مرحوم غازی اعلحضرت محمد نادرشاه شهید جوړه کړی. د غه مدرسه د ده د صالح خوی اعلحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهرشاه په روښانه دوره کښی د غه رشد ته رسیدلی چه د ژبې او د قلم په ذریعه د خلکو خیر او فلاح د پاره خپله تبلیغی وظیفه سرته ورسوی. هو د وطن په منابرو او مجالسو په اخبارونو او مجلو علی الخصوص د ننګرهار په ورځپاڼه کښی د مدرسی د منسوبینو تبلیغی خدمت هغه دی چه لیدل کیږي په همدغه اساس اوس د «النجم» د اخبار اراده سره د ټولو مشکلاتو منځ ته راغله دا اخبار به یوازې د مدرسی په ګڼ اشا تو اجتماعی، او دینی، تربیوی، مسائلو متعلق خبرونه کوی او س به سم دستی په اوه ورځو کښی یو ځل د چارشنبی په ورځ بې د رخصتی ورځو قلمی څو نسخې د مدرسی د پاره نشریږی امید دی چه آینده به د وسائلو د تکیل په صورت د عامو خلکو د استفا دی نه هم صرفه او د ورځنۍ مونږ به د غه کار کښی د امید واری هغه اندازه چاپ سره لرو څو مره چه موږ نه دکار او خدمت اراده او ارزولری هم د ضرورت په اندازه شته دی

«خبرونه»

په نجم المدارس کښی د مدرسی د علماؤ له خوا د پاکستان د حکومت او ضاعو باندی چه په هغه ملک کښی ئی نظامی حکومت روان کړی د وزیرانو او مشرانو بند یانول او د خلکو په اختنا قولو بخت دی تاسف او د خواشینی ظهار وشو. دا وضعیت ئې د دنیا د اسلامي بانو موجب د پاکستان د مسلمانو خلکو د پاره ئې د کوم بل ځای په تحریک حادثه و بلله.

«سره میاشت»

موږ خلکو ته د سری میاشتی د مؤسسی تقویه د اسلامي لیاره بنوونې په مطابق معرفی کوو امید لرو چه د نجم زلمو د پاره به د غه مؤسسه د معاونت لاس ورکړی

«د معلم دورځې په متعلق»

په نجم المدارس کښی د پوهنی د وزارت د غه اقدام ته ښه هرکلی وشو وویل شول چه د معلم د اهمیت او قدردانی په وجه به د افغانستان د آینده نسل تربیه نوره هم قوی شی.

«نوی پروګرام»

سږ کال په نجم المدارس کښی نوی درسی پروګرام عملی شو د دغه پروګرام په مطابق شرعی علوم ویل کیږی او حیاتی مضامین

« هیله » بناغلی «حضرتخان»

زه ددی اخبار پر متعلق دقا درلودا ناذرت نه هیله لرم چه دخلکو او دجامعی دفایدی اودرڼی سعادت له پاره ئی وسیله وګرځوی مونږ دمدرسی منسو بینو دپاره خومره چه دی پاڼی سره په زړونو کښې علاقه او محبت اودلچسپی لری هغومره دخدمت توفیق هم غواړو. دلوستونکو شوق اوذوق دی ددوی داستفادی موجب دلودو د پاره دی دښو لیاربنو نی اساس شی.

« ژبه او لاس » «سعید افغانی»

ژبه او لاس دژوند په ارخونو کښې دیوره پام لرنی دړه دژبی او لاس تحرک باید اندازه شی دکار او خبرو سنه او بد ترخه او خوږه اکثر په ژبی او لاس اجراء کیږی.

« پښتون قام » « پاچاخان »

پښتون قام ښه قام دی یا درجه زما قام دی ځکه ماته ښه ښکاری ددنیا دحوا د نورو مقابله ډیره ښه کولی شی هر راز سختیو ته ودریږی لږ پک ، ماشین او غیر هر مصیبت ته ټینګیږی خویره پیسو ته نرشی ټینګیږی.

« تقدیر » مولوی عبدالجید «حمیدی» مدرس

تقدیر ټول مصیبت زده او غمجنو خلکو ته تسلی ورکوی پریشانی کانی خفګان لو نه له منځه باسی. تقدیر خلک دمایو سی نه خلاصوی د اطمینان او امید واری ساحی ته ئی را باسی که سړی دډیر ثروت او غناء خاوند شی دتقدیر په تصور دکبر او غرور نه په ځنګیږی او که بیا دډیرو تکلیفونو او مشقتو نو سره مخامخ شی بی صبری جزعه او فزعه نه کوی او دتقدیر په خیال ځانته تسلی ورکوی. آدم علیه السلام باندی موسی علیه السلام تنقید وښو چه ته هغه آدم ئی چه دستا په ګناه سره ستا ټوله اولاده له جنته راووته آدم علیه السلام دهغه په ځواب کښې وویل چه ایا تورات زما دپیدا ایښت نه څوکاله دمخه پیدا او ۴ هغه ورته وفرمایل چه څلویښت کاله بیا ئی وویل چه تورات کښې دا سی نه ګوڅ لیکل شوی چه آدم به دا سی کار کوی ؟ موسی علیه السلام وفرمایل هو آدم علیه السلام وویل نو دا زما کار دتقدیر حکمت ؤ موسی علیه السلام چپ او آدم علیه السلام غالب شو.

« دتقدیر ګناه نه ده » «سعید افغانی»

تقدیر دقدرت کار دی زمونږ وظیفه کار او عمل دی قدرت مونږ ته اختیار را کړی عقل او فکر او اعضاء لرو وسایل هم شته نو که مونږ ښه کار او عمل نه کوو دا نو دتقدیر ګناه نه ده

« کار او کسب د اسلام په نګاه » مولوی احمد ګل «مدرس»

« دنبوی حدیث نه »

دحلال کسب طلب فرض دی ښه پاک شی چه تا سو خوری هغه شی دی چه ستا سو دکار او عمل محصول وی که دحضرت ~~مصطفی~~ مصطفی «ص» ژوند ته ځیر شو اودسیر او احادیثو کتا بونه مطالعه کړو دده علاقه مندی دکار او کسب سره پوره او ښه ګیږی دمحمد «ص» او صحابو تجارتونه دښار ۴ مخ په پاڼو کښې ثبت دی دمصطفی «ص» دلوړو عادا تو او خصوصیاتو نه دا ؤ چه اکثر به ئی ځپل کارونه پر ځپله کول په کور کښې هم ځینی دکور کارونه په ځپله انجامول. هر قسم روا کار چه وربه مخ کیدئ بی دکوم عیب او عار نه ئی ترسره کوه. ده دضرورت په وخت کښې دمسا فرینو دکور کارونه هم انجامول. هغه چه مشاغل ئی کم وی کولی شی چه دنورو کا رونه وکړی مګر حضرت سید الابرار په دا سی حال کښې چه په ډیرو مهمو مشاغلو مصروف ؤ دده نه دا سی وضعیت دکار او دخلکو سره دکمال علاقه مندی ښه بلل کیږی

« توکل » مولوی عبدالشافی « مدرس »

چه په کار او عمل اقدام وشی بیا دنتیجی او ثمری توکل په خدای دا توکل دی نه دا چه څه نه کړو شو او نا سست یو اوداویو توکل په خدای توکل دکار او فعالیت نه وروسته ځیږ دی که دتدبیر او مشوری نه کار او استل شی او سړی بیا بیا هم مایوسه نه شی کار کیږی او که فرضاً ناکام شی مسئولیت ئی ساقطیږی خدای پاک د مشوری نه وروسته دکار دعزم په صورت د فتوکل علی الله امر کړی.

« اعلان »

که څوک په شرعی مسا ئلو کښې دمدرسی نه پوښتنه وکړی که ددفعی او دجرحی په مقصد نه وی مدرسه به دنجم المدارس دعلماؤ په ذریعه سم دخپلو مقرراتو سره ځواب وورئی.

« دی اخبار دپاره »

دی اخبار ته باید ډیر مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجــم

اوه ورځنۍ پاڼه

د اخبار د مدرسې جریانات بیني او اجتماعي، دیني، تربیوي، خبرونه لري

«مونږ» «سعید افغانی»

مونږ پښتانه مسلمانان یو اصیل پښتون او مسلمانان او دم د چل و ام دخیل او بجبور حافظ اسا

بې د خصتي دوره خوهره

چارشنبه نشریږي

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر

مرستیال «حضرت خان» د دو لسم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښې

پته «ننګرهار نجم المدارس»

ګڼه (۲) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۷) (۱) کال

«سبز تعلیمي کال»

«د مدرسې په انجمن کې ادبي ول شوی»

«سعید افغانی»

که خدای کول سبز کال د مدرسې د خدمت د پاره زما خیال دادی ۱ که د مدرسې تعمیر دلیلیونه ترډر سونو پورې پول شطم وترل شي ۲ که د کتابخانې نه د استفادې د پاره او د اخبارو او جرائدو نه په هغه کتابخانه کښې کوم تنظیم جوړ د ما زدکي لخوانه د تفریح په ډول مطالعه په هغه کتابخانه کښې وشي بیلابېل ټولی او که په هغه کتابخانه کښې را دیوهم د استفادې د پاره وي بنده ده ۳ که د یو مختص علمي اخبار په هفته کښې یو ځل خولسېږي ترتیب شي او ددې د پاره په هره میاشت کښې افتخاري مدیر او ددې اعضا تعیین شي بنده به وي ۴ که زمونږ په لاس کښې لوخه پیسې راشي تر څو د ځینې اصلاحي او تنظیمي کارونو د پیشرفت د پاره صرف شي لکه د انجمن تنظیم د میلمنو د تګ او راتګ او د اسې نور ضروري مصارف چه په بودجه کښې ورسره مساعدت نه کړو ۵ په سبز کال کښې مونږ سره د اخیال هم دی که د یو کوم حرفت او صنعت کارچه د مدرسې سره مناسب وي آلات او اسباب پیدا او کار شروع شي ۶ مونږ غواړو چه په سبز کال کښې د مدرسې د طلابو د حوائجو د تکمیل د پاره چه له یوی خوانه ددوی د استعداد و شیانو نه ګټه په لاس راشي او له بلي خوانه ددوی مشکلات هم په نظر کښې ونیول شي د یو دکان سرپښته ضروري ده د اد کان به او س په محل و ددې پانګې سره د یو بجټ لوی کار به خیر شروع کړو تر څو د آینده د پاره بنه انکشاف پیدا د مدرسې په ګټه تمام شي مقصد دا چه دا د کان آینده د مدرسې د معلمینو او اداري خلکو د مالي بنیې د تقویې د پاره اساس او د مدرسې د پیشرفت د پاره هم د طالبانو د مشکلاتو د حل د پاره به هم په کښې خیال وي ۷ دد و لسم ټولګي محصلین دي هر کال د مدرسې د عمومي اصلاحاتو د پاره غور کوي کو ښښ د وکړي چه د مدرسې د بنه والي د پاره د ځکښې کال نه زیات عمومي توجه پیدا لوی نهضت شروع په آخر د کال کښې د ځپلو کارونو راپور کلنۍ ټولنې ته وړاندې کړي د اکار د اسې صورت لري چه اول تر اوله ددو لسم ټولګي اعضاؤ تر بله اخوت، همدردي، حوصله مندي ګډاره عملي کړي او بیا د مدرسې د اصولو تعمیل تقوی ځپلو او ضاعو ته بنه تغییر، پاکي، اتفاق، دد تیا د او ضاعو ته باخبر تیا، د و [illegible]

«خبرونه»

«د مدرسې د اوضاعو په مناسبت»

۲۹-۷-۳۷ تاریخ و چه په نجم المدارس کښې د مدرسې د اوضاع په حقله مجلس جوړ شو مجلس ملا سید غریب د قرآن کریم په لوستو افتتاح کړو په دغه مجلس کښې مولوی عبد الشافي مولوی عبد المجید مولوی محمد شریف د مدرسې مدرسینو او مولوی محمد ایاز د مدرسې منتظر هم او نور ګډ ملا حضرت خان، ملا عبد الرزاق «ډرآسف» ملا محمد ابراهیم «ملا شمس الاسلام سید محي الدین «علوی صدیق الله ګکرکي» ملا شاه جهان د مدرسې شاګردانو ویناوې او مضامین ولوستل او بنه مفید نکات ئې بیان کړل په آخر کښې «سعید افغانی» د مدرسې مدیر د استاذانو او شاګردانو د اوضاعو د رضائیت اظهار او وی ویلی که څه هم زه د مدرسې په موجوده اوضاعو خوښ یم مګر خو مره چه زمونږ د پاره په کار ده هغومره باید په دغه اساس قوي قدمونه پورته شي مجلس دوطن د آرامی او ترقي په دعا خاتمه و موند ۰

«بخشش او تحسین»

په دې لمر د عقرب د معلم د ورځې په مناسبت په جلال کوټ کښې یو لوی مجلس جوړ شوی و په دغه ټولنه کښې د نجم المدارس مدرسیان او منسوبین هم حاضر و د مجلس په آخر کښې ځینې د مکاتبو معلمینو ته او مولوی احمد ګل د مدرسې مدرس ته د یوې میاشتې معاش مکافات او مولوی محمد شریف او مولوی عبد المجید او مولوی عبد الشافي او مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرسینو ته د تحسینات [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

«د داول مخ پاتی»

جنبش د اخبارو او جرایدو سره علاقه او څه نور نیات مضمون لیکل او د اسی نور ضروری مسائلو ته فکر او توصیه وکړی که دد ولسمی تولګی اعضا په وار سره دوه دوه ورځی دروسته د حاضری په وخت کښی یو څو مختصری جملی د اصلاح په چول لوړو شاګردانو ته په لاندی شی الطوسره بیان کړی بل دا چه به لوی له د پاکی او نظافت د لوازمو څخه نیوی د مناسبو او ملی جاموس پښتو ۲ په صنوفو کښی یو تی بل سبنه اخلاق ګذاره ۳ دد رسو د اهتمام د پاره غور ۴ د لیلیو د تنظیم او ترتیب سره ته او توصیه ۵ دد دو رځو په ظرف کښی چه کوم ناوره حرکات د متعلمینو له خوا حس شوی وی مجمل په کنائی طرز سره یو کول او توصیه ۶ د حاضری د پاره عمومی وصایا وی ۷ د مدرسی د پیشرفت د پاره د ټولو شاګردانو د فعالیت په وسعی سره توجه ۸ اخبار شوق ۹ د موخ او جماعت، تقوی او پرهیز ګاری اهتمام ۱۰ د کار او عمل د پاره په خپل وخت کښی توجه ۱۱ د مدرسی د تعمیر د آبادی د پاره د خپلو لاسو لو د قوت نه هم کار اخستل: زما د غه مطلب د سږ کال د پاره یقین لرم چه لوازی زه په خپله ترسره کول نه شم که زمونږ د مدرسی د منسوبینو له خوا مساعدت وی اسیل دی چه مدرسه به د د غه افکارو په تعمیل د عقیدی امید واری سره مخا مخه کړی د اهم باید و وایم چه زه د مدرسی د سطحی د لوړ والی او د اسلام او د دین د خدمت د پاره لوی مسؤلیت نه او وظایف هم لرم امید کوم چه دد غه مطالبو تر سره کولو د پاره زمونږ د هر وخت احضار ضروری و ګڼل شی بای.

«اعلان»

که څوک په شرعی مسایلو کښی د مدرسی نه پوښتنه وکړی که دد فقی او حدیثو په متخصص لوی مدرسه به د نجم المدارس د علماؤ په ذریعه سم د خپلو مقرراتو سره جواب ورولی.

«دی اخبار د پاره»

دی اخبار ته باید چه مختصر ګو زیات مفید او متین مضامین تهیه شی.

«د وخت اهمیت» مولوی شمس الرحمن «د مدرس»

ښکاره او هویدا ده چه هر وخت ځانته او جلا قدار او اهمیت لری او هر کار د خپل مخصوص وخت پوری موقوف وی. په ځوانی کښی تلاش شوق او ذوق حرکت او حرارت وی په زوړ والی کښی بیا بل رنګه حال چه افکار او سنجش وی. د روغتیا مرتبی او وخت ته د نا روغتیا مرتبه او وخت نشی رسیدلی د مال اری او هستی وخت باید قلاره وکړو د غریبو وخت ته وخوری او داځکه چه د غه مرتبی ته د فقر او ناتوانی مرتبه نشی رسیدلی. مونږ چه ګورو د انسان عمر ددی لو لوټو لا لو او تیلا لو سره اخته دی د انسان عمر او ژوند دو مره کوټوب نه تر ځوانی بیل بیل مناسبات لری د ا انسان د عمر نه چه لمحه یا ثانیه تیریږی هغو مره د انسان د خوږ عمر مده کمیږی نو باید هر انسان خپل عزیز عمر لا دیاتی ونه شمیری د بیلی بیلی زمانی څخه استفاده وکړی لکه چه رسول «ص» یو صحابی ته فرمایلی دی غنیمت وګڼه پنځه څیزونه پنځو د نورو پنځو څخه ځوانی خپله د زوړ والی نه روغتیا خپله د نا روغتیا مرینت او توانائی خپله د فقر او ناتوانی نه فراغت خپل د مشغولتیا نه نه ژوند خپل د مرګ نه.

«وطن» «آسف» د دولسم ټولګی زده کوونکی

حقیقت دا دی چه د وطن مینه د هر چا په زړه کښی ده د امینه د اسی څیز دی چه لوی لوی خلک حتی پیغمبران هم تری ځان نه شی خلاصولی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم کوم وخت چه د مکی شریفی څخه هجرت کولو نو د تګ په وخت کښی ئی [illegible] سوزه څخه مکی معظمی ته د اسی خطاب وکړو چه که زه د ستا د اهل له لاسه لوی [illegible] نو هیڅ کله به زه له تا څخه نه وای جلا شوی. د وطن مینه او محبت د ایمان څخه یو څیز شمیرل شی لونیا پدی اساس مونږ باید د دی ټکی متوجه شو چه د خپل ګران هواد په آبادی کښی زیار او زحمت وباسو که څوک غواړی چه د وطن د ترقی د پاره چوده تیاری او چاری وسنجوی باید د هر څه نه د وطن د خلکو سره ښه رویه وښیی که مونږ غواړو چه مملکت مو په مترقی ممالکو کښی وشمیرل شی باید چه په ګډه سره د وطن د خیر د پاره ملا وتړو او زړونه په اخلاقو څخه ځان او نورو ته د نجات وسایل برابر کړو او په [illegible] په چول سره ورور ولی او وحدت لاس ته راوړو په دی وخت کښی [illegible] کوم چه زد مونږ ګران هواد به د ټولو کامیابو مملکو وګرځی.

÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ د النجم ÷ په ÷ حقله ÷ ÷ ÷ ÷

ای ګرانو لیکوالانو ÷ ای د مینی پښتنګانو ÷ ای د خاوری خادمانو ÷ ای با فیضه ادیبانو
چه له خاوری تری یا پیږی ÷ مال او سر څنی تیریږی ÷ د علم څخه ته ودی پیږی خپلو
وسینو کښی لغمه پیږی ÷ غیرت مثل افغانانو ÷ د غه لوی خوب اخبار ÷ په النجم دی
یادګار ÷ مضامین ئی مزه دار ÷ که دی [illegible] که اشعار ÷ مبارک دوی پوهانو د ا
خبار به لوی خدمت کړی ÷ خیر خواهی به د ملت کړی ÷ آواز به اوچت کړی
خلک به پوره له غفلت کړی ÷ بنه د جهاد دی مبارانو ÷ په کښی شته پند او حکمت
درس د دین او دیانت ÷ احیا روح کښی تقویت ÷ بنه خبرات او لوی نهضت
فدایانو صادقانو ÷ که څه هم بنی جبیل که شته ÷ بنه د فکر منظری شته ÷ [illegible]
دوه دری شته ÷ څارجی او هم دی شته ÷ ترقی [illegible] پوهانو ÷ [illegible]
[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

چلوونکی ۞ سعید افغاني ۞ د نجم المدارس مدیر
مرستیال ۞ حضرت خان ۞ د ولسم ټولګي شاګرد

النجم

اوه ورځني پاڼه
يې د ورځنۍ دوره ځوره
چارشنبه نشریږي

اداره ۞ په هډه کښې
پته ۞ ننګرهار نجم المدارس ۞

دا اخبار د مدرسې جریانات نشر او اجتماعي، دیني، تربیوي، خبروني کوي
۞ ژوند ۞ «سعید افغاني»
ژوند یوه معنی ده دا معنی هغه چا حل کړي چې ځان او د جهان په فکر په پاک عشق حرکت او جنبش ورکوي

ګڼه -٣- چارشنبه د ١٣٣٧ کال د عقرب -١٤- -١- کال

۞ امیدواري ۞

«هیم کاکړ»

موږ د دغه اخبار نه نهایت خوش یو او دا ځکه چې د علماؤ په غاړه تبلیغ او امر بالمعروف دی او د تبلیغ لپاره هم دوه جنبې لري خوله او قلم دوي دي، چې د نجم المدارس الله ټول علماؤ د قلمي تبلیغ لپاره هم تقویه او ترسیدي شي دا النجم د اخبار کارش وغ شوي ګمان کوم دا اخبار کښې هم او نن د مدرسې د مدرسینو او متعلمینو لپاره خبریږي لاکن د وسائلو او شرائطو د پوره کید و په اثر کیدای شي چې د مدرسې له خوا عام اخبار او د خلکو د دیني خدمت په لیاره کښې یو مؤثر قدم شي او هر ځای ته ورسیږي دا النجم د لید وند معلومیږي چې د النجم اخبار دیني تربیوي اجتماعي شیان خپروي او د مدرسې جریانات او پرمخ تګ باندې لنظر اندازي او د علماؤ او د خلکو په افکار کښې د یو والي او همکارۍ لپاره کار کوي خو ټول به یو فکر او متین عزم سره د حکومت او ملت د خیر او بهبود لپاره کار وکړي هدایت ګاه معلومیږي چې دا النجم اخبار غواړي چې ځینې علمي مضامینو سره د خلکو افکار تنویر او روښان کړي او بد رسومات او پراګنده خرافات د خلکو نه لرې کړي او اسلامي دین په اصلي اساس او شمه لپاره کوم چې د هر چا د خیر لحاظ په کښې وي خلک روان کړي نو په دې ملحوظ دا اخبار ډیر لوی مبارک اخبار او یو عالي مطلب او هدف لري نو ځکه باید هر څوک دې اخبار ته خوش بین او د تقویې لحاظ ئې وساتي ۞ خدایه ۞

دلیښتون د کامیابۍ لپاره خدایه
دلیښتون د ننګ نامۍ لپاره خدایه
دا النجم ښه او چت او ښه بالا کړې
دلیښتون مل د کارۍ لپاره خدایه
چې ئې ټول کړي لیښتانه په یوه لیاره
ځیل منځو کښې همکارۍ لپاره خدایه
دا النجم واسطه او ذریعه کړې
دلیښتون د غمخوارۍ لپاره خدایه
دا النجم الله نجم ښه رڼا کړې
د هیم د دې زړه لپاره خدایه

۞ زړه ۞

د محمد افغاني ..

په بدن کښې د غوښې یوه ټوټه ده چې صالحه شي ټول بدن ښه کیږي او که فاسده شي نو ټول بدن فاسد یږي باخبرا وسیږي چې دغه ټوټه زړه دی ۞ حدیث شریف ۞ زړه د روح مرکز دی او په ټول بدن باندې ریاست لري د زړه اصلاح په علم سره کیږي او د علم اندازه په عمل کښې معلومیږي هغه عمل په کار دی چې د خیر او بهبود اندازه وسره د خدای «ج» د رضا موجب د ځان او د خلکو په درح وخوبی تقوی او پرهیزګاری د زړه کار دی ښه ګڼ اره ښه سلوک هم د زړه اړه ده او عزم غواړي د ځان او د خلکو د بهبود لپاره هغه هغه زړه کوي چې دا انسانیت په رڼا روښانه وي د زړه ځان روښنه روښنانوي نو اراده نیت پیدا کوي او پوهه مینځ ته راولي ۞

۞ پوهه ۞

هغه خلک پوهیږي چې د ځان او د بل د خیل او پرې دې په پیژندلو او پیژندنه کښې خطا نشي هغه قوم حتماً مخ په وړاندې ځي چې د ژوند په اسلو د پوهلوی او وارو په ګاږه د خیل اساسي هدف تعقیب وکړي هغه ملت د ژوند حق لري چې د دوی ذهني انکشاف د راتینده او مستقبل په سنجولو کښې د استدلال او د منطق د تعمق او د ژور فکر په بنا جاري وي دا شي نه چې کورکورانه تقلید او هر څه ته په سطحي نګاه کتل وي هغه علم په درد خوري چې د ضرورت او د خیر اندازه ورسره داسي نه چې چیچي خوشې ټرید ل او ځان سنبودل وي هغه کار ته باید اقدام وشي چې د بوالهوسۍ نه بهر ځان او د خلکو دنیا ان نه خالي د عصر او زمان مستند ایجابات او د ملت معقول عنعنات ئې ومني هغه پوهان باید د خلکو مقلدات وسنجوي چې د خلکو د ذهني استعداد اندازه ګلوی شي هغه وخت باید خبره وشي چې تا ئیر وبښي د خلکو سره باید هغه وضعیت ونیول شي چې په یو قرار تر آخره ئې وچلوي هغه خلکو ته باید موقع ورکړي شي چې د علم او پوهې په مساوي ډول او وجدان خاوند وي د هغه شخص باید قدر وشي چې ځیل خیال او نفس د جامعې په خیال او شته کښې ګوري هغه ډاکتر او فیلسوف دی چې د قوم په درد پوه د محیط د اوضاعو په مناسب د د اصلاحاتو چاره وکړي شي د قوم او د وطن بنیادي ځیلږوند پوهه، اقتصاد او صحت دی نو په دې ملحوظ هغه قوم او وطن کامیاب او موفق دی چې په دغه درې واړه شقونو کښې د کار خلک په کار اچوي

«سعید افغاني»

(c) ketabton.com: The Digital Library

« محبت » — حضرت خان

محبت یوه د زړه پورې خوږه کلمه ده چه هغې ته
لوړ چا، یا یو شي او یا یو کار سره مینه ښتته
او علاقه لري دی د انسانیت حقیقي تکامل او یوه
والي په محبت سره راځي په نړۍ کښې هغه څوک
هدف او مطلوب ته رسیدای شي چه د خپل هدف
په لیار کښې په محبت سره قدمونه پورته کوي هر
چاته چه په خپل کار کښې محبت وي نو کار ئې
بې تکلیفه او سره انجامیږي هو دغه په کور
کښې هم د افرادو محبت د کور د انتظام دپاره
ډیر ګټه شوی او بیا په یو کلي او قریه کښې
د خلکو یو تر بله مینه او محبت د هغه کلي او قریې
د نیک نامي او سمسوالي لویه وسیله
ګرځي د یو قوم او ملت لوړتیا او پرمختګ
د محبت له بلوه حاصلیږي په خلکو کښې اتفاق
او یووالي هم له محبت څخه زیږیږي نو انسانا
ت نیسي لیکن ته دا چه محبت سره هر څه کیدای
شي او د هر څه لپاره یو اغیز عامل او قوي
محرک محبت دی د لیتیا محبت یو قوي محرک دی
مګر دومره لازم دی چه د محبت مناسب ځایونه
وپیژنو او په دغه اساس د محبت قدمونه پورته کړو

معاونت — « سلطان عزیز »

وتعاونوا علی البر والتقویٰ ولا تعاونوا علی الاثم والعدوان واتقوا الله ان الله شدید العقاب - قران کریم
د انسان د ګټه اری لویو او د ګډ ژوند یو موضوع ده
یوه مهمه او بار یکه مسئله ده لوی دی ضروری مسئله
د حل د پاره الله (ج) حکیم حقیقي د څلیني آیات په
ذریعه لیار ښوونه کړی او ارشاد ئې فرمایلی چه
مطلب ئې دادی د ښو کار ونو په کولو او د بدو کا
رو نو نه په ځان ساتلو کومک او مل د کاري
کوي په ګناه کولو او تجاوز باندی یو تر بله مرسته
او معاونت مه کوی خدای پاک خپل دا هدایت
سره تقویه کوی او وائي چه ډیر د الله (ج)
څخه او داځکه چه یقینا الله پاک ډیر سخت
دی د عذاب له پلوه) یعنی بدی منکران ته
د داسې لوی مقتدر ذات الله (ج) باندی عمل
وکړی بینیان مونږ د د الهي سعادت دپاره یو
تر بله د اصلاح خیال او تعاون هم ضروري دی هغه
وخت چه ټول خلک اصلاح شي بیا کیدی شي
چه دا مشترک او د هر یو ځانته پیټی هم
ترلو مطلوب منزل پورې ورسیږي.

اعلان

که څوک به مشرقي مسایلو کښې د مدرسې
نه یو مبتنه وکړي که د دفعي او د چې
په مقصد نه دی مدرسه به د نجم المعا
رس د علاو په ذریعه سم د خپلو مقص
د لو سره ځواب ورکوي

« حصیله »

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخندزاده
صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله
څه ولیکو که چاته د ده د ژوند
انو د حالاتو او د ده د غزاګانو
او د ده د ماذونانو او مخلصا
نو په متعلق موثوق معلومات
وی هیله کوو چه په د غه لیار
کښې مونږ سره معاونت وکړي

د اخبار دپاره

دی اخبار دپاره باید ډیر مختصر
مګر ذیات مفید او متین مضامین
تهیه شي

همکاري

« د حمدالله د ره نوری »

هر قوم او ملت د خپل اجتماعي ژوند د څلیني بیولو او د ټولو نیکمرغیو د پوره کولو لپاره همکاري او یو تر بله د مرستې او لاس ورکولو لپاره
په هر وخت کښې ضرورت حس کوی هو د تاریخ خبرونو له مخې څرګنده شوی ده کوم محیط او جامعه کښې چه د همکاري روح قوی
شوی او ددی په مذاق خلکو کار کړی هغوی د ترقی په لیار کښې ډیر قوی قوی ګامونه اوچت کړی او په ډیر ژر ومند اند طور سره
خپل مقصود منزل ته رسیدلي دی بالمقابل له دی بې بها نعمت څخه بې برخې او پس پاتې طبقات د فنا خوا ته د وران د فلاکتونو بیا
یاند ورباب کښې غرق د فلاح او نجات ذواو ګډ ور څخه وراک شوی دی له همدی امله اسلامي قوانینو هم لفظ همکاري
ته پوره توجه او پام لرنه کړی ده او د همکاری د خیال ساتلو په باره کښې ئې سره اکید اشارات صادر کړی دی ریښتیا ده چه ځان
له یو سمې او یا یو وازې یو انداس ټول کارونه هیڅکله نه تر سره کیږي ځکه چه د انسان حیاتی د ورځ د حیات ډیر شفقونو ته احتیا
جات لري او هر شق ضرور صحیح کار کولو ته اړتیا غوړی چه دا ټول بیا په ګډه سره د همکاری د لیاری نه خپل حقیقی مرام او مقصد ته په
موفقانه صورت سره رسیدای نو رو سوی انسان د اسبابو په عالم کښې ژوند دی او د اسبابو په واسطه ژوند کوی دی هیڅکله نشي
کولی چه ټول شیان خود سره پی د کوم اسبابو او شرایطو څخه مفت پلاس راوړی بلکه ده د پاره د هر څه نه څلینې د هر شي د منا
شیو او مصادرو پلټنه ضروری ده د همکاری د پاره دا دوه شیان ډیر اهم او ضروري دی ۱- د مطلب یووالی ۲- یو تر بله
اعتماد نو باید مونږ کوشش وکړو چه یو تر بله په خبرو ځان سره یوه کړو او د اعتماد وسایل برابر کړو که د لیتیا موجوده حالت با
ندی نظر واچوو مونږ مجبور یو چه د همکاری د پاره پوره اهتمام وکړو ځکه چه قوم ملت او حکومت کامیابی او کامیابی د همکاري نه مومی
نه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنی پاڼه

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر

مرستیال «محمد نجفان» د دولسم ټولګی شاګرد

ادراه په هډه کښی

پته «ننګرهار نجم المدارس»

بې درخصتی د ورځو هره

چارشنبه نشریږی

د هغه پار د مدرسی جریانات شیی او

اجتماعی دینی، تربیوی خبرونی کوی

«بیداری» سعید افغانی

څو مره چه غواړو بیده خدمت وکړو هغو مره باید

پوره بیدار او سو و یلو نورو د او یدو بار وی.

ګڼه (۴) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۱) (۱) کال

«مصلح او مجاهد»

سعید افغانی

دده عنوان لاندی غواړم چه د ملا نجم الدین اخند زاده صاحب سوانح چه په خپل وخت کښی زیات مصلح او د انګلیسانو په مقابل کښی په کلو کلو جنګیدلی بیان کړم.

«دده اجمالی پیژندنه»

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب دامیر عبدالرحمن د پاچاهی په وخت کښی یو دلوی اعتبار خاوند و. د غه شاغلی سره د ما ذونا فو د کابل په بنار کښی بندی کړو. دی د بندی خانی نه په یو خاص ترتیب مخ په مشرقی وتښتید او هلته د مهمند مشرقی په سرحد کښی د مهمند و په سیمه په ژړوبی او چمر کند کښی اوسید او د انګلیسانو په مقابل کښی به جنګید. دی بیا د امیر حبیب الله خان د پاچاهی په وخت کښی د هغه په غوښتنه او عتماد بیرته افغانستان ته راغی او د ننګرهار په ولایت کښی د جلال کوټ نه مخ په جنوب د هډی په قریه کښی اوسید. دده د همدغه پاچا په عمر کښی د یرد اسلام د دین اساسونه محکم کړل او هری خوا ته ئی د لیښی او بلی خوری شوی او د ی دد رسی لوی شخصیت خاوند شو چه په ټول افغانستان کښی ده دخلکو په عقیده حاکمیت درلوده د غه ملی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښی د ۱۳۳۰ هجری قمری کال د رجب د اجل داعی ته لبیک و ویلی.

په دی حساب دده د وفات تاریخ «مقبر غازی» دی. دده مزار او مقبره د هډی په قریه کښی دی او د حضرت سردار محمد داود د افغانستان د صدر اعظم په اهتمام بنیه جوړه شوی دده هدیره د ټول مشرقی او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پښتونستان د خلکو د عقیدی ځای دی.

«پوښتنه»

اداره

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی؟؟؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱) «ځواب» سعید افغانی

د مدرسی دپاره دهمکاری خیال ضروری دی ترڅو علما او کار خلک خیرخوا او مفید و پیژنی.

(۲) «ځواب» محمد نواز د دار الحفاظ مدرس

د مدرسی د پیشرفت دپاره هرڅه نه مخکښی تقوی ضروری ده ځکه چه اسلام په تقوی او پرهیزګاری سره پیشرفت کړی دی.

(۳) «ځواب» مولوی احمد ګل د نجم المدارس مدرس

مدرسه به هله مخ په وړاندی لاړه شی چه په دی کښی درسی افراد تربیه شی چه د دین او د جامعی د دردونو دواړ شی یعنی بشر تربیه

(۴) «ځواب» مولوی عبدالحمید نجم المدارس مدرس

زما په خیال چه د مدرسی د ترقی دپاره دا په کار دی چه مدرسه دوی برخی شی یوه رسمی او بله ملی چه یوه برخه د حکومت په مرسته او دویمه برخه د ملت په مرسته مخ په وړاندی لاړه شی.

(۵) «ځواب» مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرس

د مدرسی د مخکښی تلو دپاره ۱ باید چه په مابین د منسوبینو د مدرسی کښی اتفاق او اتحاد وی او هم یو مدرسه خپله و ګڼی ۲ د خلکو سره علاقه پیدا کول او د خلکو د ذوق سره سم مناسب اصلاحات کول په کار دی.

«جهان»

شاجهان د لیسی د ټولګی شاګرد

حقیقةً که بشر د ذری په سترګو د جهان په دی لوی او ازاده فضا کښی نظر واچوی او د عقل په ذره بین کښی په دقت سره کتل وکړی نو خود به خود به و پوهیږی چه جهان ټن په کومه اندازه وړاندی تلی او په دی به هم و پوهیږی چه د دنیا په ټولو خواو کښی ترقی چه ټن پرون په جهان کښی لیدل کیږی په غه او د خبر په لاس راغلی؟ ټن په جهان کښی هغه شیان موجود دی چه څه زما نه مخکښی و لیښی عقل نه منل د نوی په ټولګر لګه راکړ، مصنوعی سپوږمۍ او د وسی نور چه زره د نیا ئی د وجود څخه بی خبره پرته وه موږ پوهیږو چه د غه نهضت خلکو منځ ته راوستلی او د انسان عقل او نیکاوی، کار او عمل د امدارج طی کړی هو کار او عمل لوی منزلت لری زموږ ټول مطالب زموږ د حرکت پوری مربوط دی که موږ غواړو چه د جهان سره متساوی ژوند وکړو نو لازم ده چه په کسب او کار کلکی منګلی خښی کړو. د ا به د مروت خبره نه وی چه د بل چا د سعی او عمل په محصول باندی ژوند وکړو.

«د جهان دپاره»

اداره

موږ هم ژوندی یو موږ هم د جهان په یوه څنډه کښی ژوند کوو نو موږ ته هم په کار ده چه د جهان د دی څنډی د رفاهیت خیال وساتو زموږ د وطن ارامی د دنیا او د جهان د ارامی په مسایلو کښی پوره لاس لری نو میبایلی موږ د جهان او د نورو جهان د خلکو د ارامی دپاره کار وکړو نو ره دنیا هم باید د دنیا د دی څنډی د ارامی دپاره د جهان د ارامی په لحاظ د پوره معاونت او مرستی نه کار واخلی که د انسان یو فرد نا رامیږی او د مرو دیږدو انسانانو د نا ارامی موجب ګرځی نو موږ باید د خلکو د جهان ته ځنګه چه لازمه ده باید ډیر متوجه شو

« مبارک »

صدیق الله ککړکی

دغه عزم لو دا کار شه مبارک
د النجم د اخبار شه مبارک

چه غفلت ځنې را ولیښ قوم او تابر کا
دا خدمت لو دا کردار شه مبارک

چه غرض ئې د اسلام لاره ښودلوی
یو قدم په دغه لار شه مبارک

د افکار و د روزنې درس به را کړي
هر یو درس ئې په بار بار شه مبارک

لېښتنو ته به د علم رڼا ورکړي
دا رڼا لو دا انوار شه مبارک

د ادب او اجتماع لار کښې قدم دی
دا قدم لو دا رفتار شه مبارک

سعادت چه د خپل قام او وطن غواړي
د « سعید » دغه افکار شه مبارک

د صادق دعا قبوله کړه ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

« د النجم خدمت »

شمس الاسلام « شمس »

دغه اخبار چه د النجم په خلانده نامه سره یادیږي ددې اخبار د مضامینو د لید و نه معلومیږي چه د وطن او د اسلام د ترقي او خیرخواهۍ په مقصد منځ ته راوتلی دی. دغه اخبار که څه هم اوس د ګوتو د زحمت نګه او د یو قلمي اخبار په څېر خاص د مدرسې د خلکو د تربیې په نیت دی مګر امید کوو چه انشاء الله د سبا بود برا بریږي په وخت به د قبول دولت او ملت د خیرخواهۍ په مطلب د عام المنفعت غټه نمونه وګرځي ځکه چه دا اخبار د قبول مشرقي د علماؤ د مرکز د نجم المدارس نه خپریږي او د هغو منلو علماؤ د ارشاداتو محصول دی چه همیشه د ملت او دولت د خیر او اصلاح په متعلق د یوې مجربې نسخې په څېر معلومیږي هو د مشرقي په خلکو عقیده لري چه د نجم المدارس علماؤ د ملت او حکومت دا دامی او نهضت د پاره همیشه د مجاهدې په لومړي میدان کښې لیدل کیږي. د دې د ملت او حکومت په منځ کښې بهترین عناصر دي د وی د خلکو د خیر او بهبود په ملحوظ په ځان د پرونه او تکلیفونه ګاللي او ګالي به ئې ددې اخبار د خدمت د پاره هغه علماء کار کوي چه په دغه مملکت کښې [redacted] قوي قومي ریښې او د امیت په دګر کښې د برياليتوب نښانې لري موږ هیله کوو چه د همېش د پاره د نجم المدارس علماء خپل د تبلیغ مجربې نسخې د مرامونو په مواقف ددغه اخبار په دواړو سطر په ۳

وظیفه

مولوی محمد ایاز د نجم المدارس منتظم

الله پاک هر انسان ته سم د پیدا ښت سره بیله بیله وظیفه په غاړه کړي او سپارلي ده مګر د ومره خبره باید و منل شي چه قدرت د هر یو وظایف مختلف او د هغه د توان په اندازه ټاکلي دي که موږ د وظیفې د انجام لو د اهمیت ته ملتفت شو او د ومره به را ته ظاهره او ښکاره شي چه کوم انسان د لوی لوم او نشان او عزت خاوند شوی او یا د خدای په دربار کښې ئې د منزلت مقام بیولی دا محض او محض د خپلې وظیفې قدر او د ایفا کولو برکت دی د ښتیا هر څومره چه سړی د خپلې وظیفې په حقله توجه وکړي هغومره به د دریمې سعادت سره مخ چه کیږي د دې ته باید د ډېر وویل شي چه د وظیفې انجامول او سر ته رسول هله پوره کیږي چه سړی ځان ددې لایق کړي چه په انداز د اختیاراتو او اعتقاد منځ ته راولي او که نه د وظیفې انجامول ضرور د مشکلاتو او یا د ناکامۍ سره مخامخ کیږي محض اختیارات که څه هم د خودسرۍ سره یو ځای شي د عقل او تدبیر په بنا نه وي او کوم پروګرام ونه لري زما په فکر د رسي هم په کامله صورت سره نشي کامیابیدلی که غواړي چه تاسې خپله وظیفه ښه ورسوی او کامیاب شئ نو باید چه د عقل او تدبیر نه کار واخلئ او یو صحیح او معقول پروګرام جوړ کړئ د وظیفې د پاره وخت پیژندل او د مصلحو خلکو مشوره هم ضروري ده موږ باید د تدبیر خلک و پیژنو او وظیفه هم هغومره چه دوی و سنجوو او ما یو سه نشو کار و کړو او ښه پاک نیت د خلکو سره په پاکۍ ګذاره او وفا د وظیفې مشکلات حتماً حل کوي.

« اعلان »

موږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ولیکو کرچا ته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي هیله کوو چه په دغه لیار کښې موږ سره معاونت وکړي

۴ و اچوي او خپل تبلیغي وجائب د عمومي منفعت د پاره دریغ نه کړي. موږ هیله کوو چه مقتدر خلک دا سې عام المنفعت اخبار ته د چاپ کولو وسایل برابر کړي.

د النجم « اداره » د مشاغلو « شمس » او « ککړکی » نه ددې مضمون په استولو چه د یو ښه خیال په ساحه کښې ئې لیکلي تشکر کوي امید دی چه په دغه لیار کښې به خیرخواه عناصر وسایل برابر کړي

اداره

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوېم ټولګي شاګرد
اداره یې هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنۍ پاڼه
یې دو خصتی دورخو هره
چارشنبه نشرېږي

«اخبار د مدرسي جریانات یعني اجتماعي، دیني، تربیوي، خبروني کوي
«تدبیر او مشوره»
انسان که څه هم پوه وي بیا هم نه پوهېږي نو لازمېږده چه تل په ټولو کارو نو کښې بشد تدبیر او مشورې ته منتقاد شي.

ګڼه (۵) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۸) (۱) کال

(۲) «دده تفصیلي پېژندنه» سعید افغاني

دنجم الدین اخندزاده صاحب رحمة الله علیه دمفصل پېژندلو دپاره په کار ده چه په لاندې توګه ولسونې وپېژنو
۱ دده عمر او حیات او قواره ۲ دده هویت قوم او نسب ۳ دده اصلي او فرعي مسکن ۴ دده تحصیل او علم ۵ دده تصوف
۶ دده جهاد ۷ دده د شهرت اندازه او کاررواني تر مرګه پورې ۸ دده مشهور ماذونان او منسوبین ۹ دده د
مرګ نه وروسته شهرت او تاثیرات
مګر ډېر تاسف دی چه ددرسي پولوي شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات او حرکات یې نهایت متانت او تجلی سره ګی کړی. هغوئ مره چه ویل کېږي او ویل کېږي او باید وشو په دغه اندازه دده دسوانح د لیکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی په دغه حقله زمونږ په ګېلار دده د معقولو منسوبینو نه کوم چه په خپل وخت کښې نهایت منلي تېر شوي زیات تره یوازي د ملا طوطي اخند نه هغه هم صرف دده د موعظو تذکرې مګر نهایت ناقص لیدل کېږي او بس. بهر صورت که اوس هم زمونږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي امید دی چه څه نا څه خو به ترې جوړ شي او د اینده د پاره به ګونډې په دغه اوږو دده په عقیدت مندان کوښښ وکړي چه زمونږ د هدف نارسیده مطالب تکمیل او پوره کړي باور کوم چه په دغه لیار کښې سعیه به دده د عقیدت مندې سند ثبوت وي. زمونږ په لاس کښې تحریري اسناد ډېر کم دی کوم تحریري سند چه زمونږ په لاس کښې شته هغه یوازې دده د فوت تاریخ ښیي چه په «۱۳۲۰» او یا د «۱۳۱۹» هجري قمري کال کښې فوت شوی چه ددې نه دده د ټول عمر اندازه نشي معلومیدلی مګر شفاهاً موږ ډېر او ریدلي چه اخندزاده صاحب عمر د اوږدو یا ګلو په حد دو کښې اندازه کیدلی شو خلک وائي چه ښه تکړه وجود یې درلوده مګر د ریاضت او تقوی په وجه نحیف او ضعیف شوی و حتی چه د ډېرې ریاضت په وجه دده دلاسو ګوتې شنه شنه بلقیدل. وائي چه دی ښه خوش قواره چه په سپین او په اوږدو باندې شین خال هم درلوده او دده د شین تلي خال شهرت زیات و دده رنګ او قواره یا تا تیره هیبت ناکه وه دو دا یې به په خلکو دده رعب و لیده مګر په عین وخت کښې مشفق او مهربان هم و. دده حیات ټول په حرکت کښې تېر شوی معلومیږي چه دده په عمر کښې یو درسي او باقي په دوهم مخ کښې»

«بیداري» محمود دوهم ټولګي شاګرد

که څه هم په دنیا کښې د بیداري او ازو نه پوره ټه کېږي او روح چرته وړځ اکثر خلک پوهاند ازه پوه او بیداري مګر بیا هم باید د بیداري په حقیقي معنی پوه او اصلي هدف او مرام یې وپېژنو ځکه ما په عقیده بیداري نفس چالاکي او یا پوره ټګه خود نمائي نه ده بیداري د یو تر شي ویلې چه سړی د یو کسب او یا د کوم شخصي کمال خاوند یا په یو د ولسونې خانه هستی او مال پیدا کړي. دی په خپلې بیداري کښې د جامعې او د وطن او د قام د یاره خیال ونه ساتي. هو هغه کار چه د عام خلکو د خیر سره مصادم وي واقع کېږي او د صلاحي قانون ته ټکان رسوي بیداري لا څه بلکه د جهل په تورو پردو کښې غافلانه خوب کول دی هو بیداري یوازې پوهه ده چه د بشري تقیمو محک او د عمومي هوساني موجبه ده اوس که شه د قت وکړو نو تا به شوه چه حقیقت بیدار هغه څوک دی چه د علم او پوهې د لارې خپل ضروریات حس او د پوره کولو اسباب یې وسنجولی شي د هر چا حق ورته معلوم په هیڅ یو د ولسونې تلف او یا پایمال نکړي متر او کښې وپېژني دحقوقو احترام او د تاریخي شخصیتو نه د جامعې په اصلاح کښې ساعي د بشر د هوسانۍ او رفاهیت اسباب پیدا کړي خپل رفعت او ترقي د جامعې په ترقي او تعالی کښې وګوري په آخر کښې د خپلو پوهانو او بیدارو ملګرو څخه دا هیله لرو چه خپله بیداري په کار واچوي او حتی المقدور د جامعې د پرمخ تګ وسائلو ته لاس ور شي.

«پوښتنه» ادارره

مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي ؟ ؟ ؟
یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۶) «ځواب» حمد الله دره نوري

که چېرې د تعلیمي پروګرام سره سم یو اخلاقي او عملي پروګرام هم په مدرسه کښې په لازمي صورت مقرر او ورسره سم ټول افراد د روز ل مثق شک نشته چه د مدرسي محبوبیت به د هر چا په زړه کښې راسخ د ملت او حکومت د راز ګانو سره په موفق کار وکړي شي چه دا د مدرسي عین پیشرفت دی.

(۷) «ځواب» سید غریب د دوېم ټولګي شاګرد

زما په خیال د مدرسي د مخکښې تلو دپاره د ا ضرور ده چه ټول منسوبین د دې مدرسي د پاک نیت خاوندان او ایماناً او وجداناً د مدرسي د خیر دپاره کار وکړي

(۸) «ځواب» شمس الاسلام «شمس»

د مدرسي د پر مخ تګ د پاره دا ضروري ده چه د مدرسي ټول منسوبین او لحنبل نقصانات وپېژني او بیا یې په لرې کولو کښې عملي اقدامات وکړي چه د خلکو په نظر کښې محبوبیت پیدا شي.

(۹) «ځواب» مولوي محمد ایاز

مدرسه به هله مخکښې لاړه شي چه دې په یو فکر او پاک زړه او صاف نیت په کلک عزم او په پوره محبت بې د خود نمائي د مدرسې د ترقي پاره تیاری او چاری وسنجوي او عملاً هغې ته اقدام وکړي.

«خبرونه»

په ۲۸/۸/۴۷ تاریخ د نجم المدارس په لوی میدان کښی د مدرسی د منسوبینو له خوا د ملا حضرت خان د ریاست لاندی یو با حرارته انجمن جوړ شوی وُ او په دی مجلس کښی اول افتتاح ملا محمد اسمٰعیل د خو آیتونو په لوستلو وکړه او بیا د غه کسانو د ځو مره روښنګر علما ؟؟؟) د تقاریر ترغونو څخه لوړ و مدارجو ته رسیدلی او د ان لاندی ۱ ملا محمود ۲ ملا احمد الله ۳ ملا فیض محمد ۴ ملا عبد الودود ۵ ملا سلطان عزیز ۶ ملا معراج الدین ۷ ملا حبیب الرحمن ۸ ملا محمد نعیم د مدرسی شاګردانو ۹ مولوی شمس الرحمن صاحب ۱۰ مولوی رحمت ګل صاحب د مدرسی مدرسینو څخه ډیر موثری وینا وی وکړی. بیا سعید افغانی « د مدرسی مدیر د دوی په وینا و باندی تبصره کښی وویل په موږ د غه خبری تر ملتفت شو چه څومره روښنګر علما !!؟ او په دغه متعلق ښه غور وکړو امید دی چه زموږ د مسئولیت د برداشت دپاره په ښه افکار په لاس راشی. د هر قوم د ترقی او تعالی دپاره اول د ځان پېژندل ضروری دی او په دغه ضمن کښی د خپلو نواقصو اصلاح د نورو په افکارو موثر واقع کیږی د مجلس په آخر کښی د وطن د دارایی او ترقی دپاره تولو په ګډه دعا وکړه او په دغه لیار کښی د توفیق آرزو ښکاره کړه

«اعلان»

موږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه و لیکو کوم چا ته چه د ده د ژوندانه حالاتو او د ده د غزاګانو او د ده د مازونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښی موږ سره معاونت وکړی.

«تدبیر او مشوره»

ګل محمد «عارفی» د اتم ټولګی شاګرد

د منلی شوی خبره ده چه بشر یو اجتماعی ژوند لری او په انفرادی د ول سره د خپل ژوند احتیاجات نه شی پوره کولی د اجتماعی ژوند د سرته رسولو دپاره تدبیر او مشوره پوره کومک او همکاری کوی کوم کار چه د تدبیر او مشوری په ذریعه سره کیږی دی کښی شک نشته چه ډیر مفید او ګټهور ثابتیږی نن که د دنیا خلک لوړ و مدارجو ته رسیدلی او د ژوند د رسانی دپاره ئې راز راز وسایل برابر کړی دا ټول د تدبیر او مشوری محصول دی. د اسلام مقدس دین هم د تدبیر او مشوری په ټولګړد کارونو د نجاح دپاره ... امر کوی. د تدبیر او مشوری ځنی ډیر کارا خستل کیږی په تیره بیا د دنیا د مهمو واقعاتو د حل او فیصلی دپاره. مګر د مدبرو او مشاورو خلکو پېژندل هم ضرور دی مدبر دی باید هغه سړی وی چه د ژوند د حالاتو نه خبر د شخصیت پرستی او عنعناتو نه بهر د اجتماعی افکارو خاوندی وی صحیح ته پیر لکه د دیوال کلک تادو او بنسټ دی که د دیوال تادو او بنسټ کلک شی دی کښی شک نشته چه دیوال هم کلک راځی او په نتیجه کښی د ډیرو کلو دپاره دوام کوی همدغه رنګه په هر عمل او هر کار کښی چه صحیح تدبیر وشی هغه کار سرته رسیدلی او ګټهوری استفادی ورځنی لاس ته راځی.

«د لمړی مخ باقی»

او تیش او حرکت موجود وُ چه په یو ځای نشو پاتی کیدلی ده هر چیرته د خلکو په افکارو کښی درسی تحول قایم کړی چه تر ننه هم هغه تحول د خلکو په مابین کښی یاد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډیر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړی وُ د ده د حقانیت د ثبات دپاره دا کافی د چه د دی ټولو په هو علماوُ منلی وُ او د ده حرکات ئې د اسلام د دین په اساس موافق ګڼل «د لوړلری»

۴ هر څوک په خپله اندازه مسئولیت لری. په پای کښی د خدای د ج) ځنی د خپلو پوهانو دپاره نور موفقیت هم غواړم.

«صبر او حوصله»

محبوب الهی «دلاور» د اتم ټولګی شاګرد

صبر او حوصله د هر مرض دپاره مجرب دوا ده باید په هر کار کښی د صبر او حوصلی څخه کار واخستل شی ځکه چه انسان د حیات په صحنه کښی د ډیر سختیو او مشکلاتو سره مخامخ کیږی نو که په دی وخت کښی د صبر او حوصلی څخه استفاده ونکړی شی د ژوندانه ټولی خوږی به ئې په ترخګان اوښتی کامیابی نه شی انسان هلته خپل اصلی هدف او مقصد ته رسیدلی شی چه په هر کار کښی د ډیر صبر او حوصلی او متانت څخه کار واخلی او همیش د غه مقوله د ځان دپاره لیاروګرځوی پس د هغې بیا کیدای شی چه په ډیره آسانتیا ټولګرد کارونو دپاره د عمل په میدان کښی لوړ قدم ونه واخلی نو لازمه ده چه د محیط د عمومی افرادو کارونه د صبر او حوصلی څخه ډک وی

«د النجم پاڼه»

آصف

د غه اخبار چه د النجم په سیسخلی نامه باندی شهرت موندلی دا د هغه قوی افکارو محصول دی چه دا په نړیوالو اخلاقو موږ ته د ځینی تقویی دپاره مفید او ګټهور واقع شی بلکه دا به د ټول عالم اسلام بالخصوص بیا د افغان ملت دپاره کوم چه د واقعا د نجات لیاری چاری دی وښیئ او دا ځکه چه دا اخبار د هغه متینی ارادی او پاک ضمیر پلوشی دی چه په ربښتیا په دل سره د بشر د سعادت په لیار روان او د خلکو خپلو نقیصو ته متوجه کړی هو زه په دی عقیده لرم که دا اخبار تقویه کیږی نو په آینده کښی به له ده څخه پوره نتایج په لاس راشی او د ځکه چه له لوی خوا په د متعلمینو په افکارو کښی صحیح نهضت پیدا او د بلی خوا به کوم چه د علماوُ قلمی مسئولیت دی پوره ته شی بلی دا هغه پاڼه ده چه ټولو خلکو ته د اتفاق او ورورولی درس ور کوی او خلک په دی پوهوی چه په هر ... کښی د ملک او پوه ولی ته په فرض ... کیږی او دا هغه بی غرضه جریده ده چه په خلکو کښی د همکاری درد پیدا کوی او خلک د اجتماعیت مزایاوُ پوهوی او دا چه خلک غوړیږی چه په ... نه کښی باید حسن اعتماد مخ ته راشی موږ د دی د اسلامی د ...

... وروستاما تونه هیله لرو چه د دی اخبار په دی پېژندلو دپاره اجازه وکړی تر څو د خلکو د خیر دپاره زمینه په لاس راشی د دی اخبار د قوی امید دی چه خلک په دی پوره کړی چه د وطن د ترقی دپاره ۴

الـنـجـم

اوه ورځنی پاڼه

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

بې د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږي

«اخبار د مدرسې جریانات ښیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبرونه کوی
«رهبر»
د رهبر په متعلق ژوره مطالعه په کار ده کوم
چه مونږ د رهبر خیال کوو باید مطلب ته موږ سوی

ګڼه (۶) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۵) (۱) کال

(۴) « د ده هویت قوم او نسب » « سعید افغانی »

اصلی او فرعی مسکن او ځایونه ئې

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په قوم کاکړ او په ملیت افغان دی په اصل کښې د جنوبی د شلګرد علاقې نه دی او هم هغلته د ده نیکونه او پلرونه تیر شوی. دی بیاد تحصیل او زده کړې په وخت کښې د جنوبی نه مخ په مشرقی ننګرهار را روان شوی په ننګرهار کښې ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئې کړی دی د تحصیل د پاره افرید و ته هم تلی پیښور او صوبه کښې هم اوسیدلی دی ده د تحصیل په وخت کښې هم ډیره موده هلته کښې تیره کړې ده دی د تحصیل نه وروسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوی او په هغه کښې استقامت اختیار کړی ؤ لکه مخکښې چه مو وویلې د ځینې سیاسی معاذیرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ د کابل په ښار تندور سازی کښې اوسیدلی او بیا د کابل نه مخ په ننګرهار تلی او د مهمند و په علاقه په جروبي، او هم کنړ کښې استوګنه کړې ده په ننګرهار کښې په اوده تو کښې ډیره موده تیره کړې او هلته په فقیر آباد او نورو ودو تو او شینوار او کښې ګرځیدلی په لغمان او سورود او کامه او خوګیانو کښې هم د وعظ او تبلیغ او یاد لوړو مقاصد و په مطلب تلی دی د ګرمی په وخت کښې دی به کابل ته هم تلو او هلته به یغما کښې ډیره موده ئې استوګنه کړې ده دی په شمالی کښې د کوه دامان خوا ته د داوود خو په علاقه کښې اوسیدلی او شاید چه هلته به د کوه دامان په ځینو ځایونو کښې ګرځیدلی وی مګر د ده د حیات زیاتی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه د ډی میله مخ په جنوب هلته کښې تیری شوی دی شاید په نورو ځایونو کښې هم ګرځیدلی او یا اوسیدلی وی مګر مونږ نه دی اوریدلی نو ځکه د لیکلو جرئت نه کوو

« د ده تحصیل او علم »

مخکښې معلومه شوه چه دی د تحصیل د پاره زیات ګرځیدلی او په ډیرو ځایونو کښې اوسیدلی دی ورځ ئې چه اخند زاده صاحب ډیر لوی او ښه معقول عالم شوی ؤ په تفسیر، او حدیث، قرائت، صرف، او نحو، او فقه، او اصول، او معانی، منطق، او هیئت او ریاضی، او حکمت، او میراث، او حساب، او تصوف ... نور لری.

« رهبر » « صدیق الله »
ګکړکی د نهم ټولګی محصل

په دې کښې شک نشته چه بې د رهبر نه هیڅ کار نه شي کیدای هو: هر کاروان سا روان غواړي او هر کار ته یو پوه او صادق لیارښونکی په کار دی مګر څه نګر رهبر؟ زما عقیده دا ده چه په ده غه متعلق ډیر غور او دقت ضرور دی. هو دا خبره د پام لرنې ده چه ایا هر سړی د قوم او ملت رهنما کیدای شي؟ ایا هغه مهمه وظیفه چه د رهنما او رهبر په اوږه پرته ده هر سړی ئې اجراء کولی شي او که یه خصوصاً په دا وخت کښې چه هر سړی ناری وهي چیرته چه پوه یم هو ته هم پوه ئې هغه هم پوه دی نه هم لیک او قلم لرم یو پوه رهنما بلل کیږم قوم او ملت ته خدمت کوم د خلکو د پاره د رهنمائی وظیفه اجرا کوم څکه باید زما په خطامشی روان شي او د هم ده چه په ډیرو خلکو په سپین لباس او په سپینو جامو کښې خپل ځان د ملا او رهنما په حیث معرفی کړی دی هغه بل بې لاسی بکس او عصری جامو کښې ځانته ډاکټر څه چه ځان د پوهو قیص نه هم پورته ګڼي لافی شافی او چاپکی ئې هم ډیره ده نو خلکو ته او س څه په کار دی د دا په کار دی چه پوره غور او دقت وشي تش د خولې په ویلو رهنما او رهبر نه لی شي بلکه د عمل په میدان کښې ورته بنه ځیر شي ترڅو چه د هغه په قول او عمل او اطوارو باندی پوه شي او د معلوم کړی چه د هغه عملی رویه د قوم او ټیرس د هغه ئې د نشت ورلی، ګټه او تاوان د جامعی او د جامعی افراد و ته څرنګه ده؟ د هغه کار روائی باید وسنجول شي چه دی څه کوی او هدف او نصب العین ئې څه شي دی؟ خپل باندار تو ... کی

« پاتی په دوهم مخ کښې »

« اداره » « پوښتنه »

مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي؟؟؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱۰) - ځواب - «هیم کاکړ»

زما په فکر د مدرسې د پرمختګ لپاره درسی یو شي ضرور دی چه د مدرسې د علماؤ او د نورو رهنما خلکو په افکارو کښې یو ورلی پیدا کړي او دا کار د یو اخبار یا مجلې په ذریعه تکمیلیږی نو کله چه مدرسې ته د دی دوه شیانو امتیاز ورکړل شي مدرسه به ترقی وکړی.

(۱۱) - ځواب - «فیض محمد د نهم ټولګی شاګرد»

زما په عقیده د مدرسې د ترقی لپاره د ټولو نه مخکښې باید د مدرسې احتیاجات پوره شي نو د دی د پاره د مدرسې اصلی او فرعی احتیاجات سنجول په کار دی.

(۱۲) - ځواب - «حضرت خان» د دوهم ټولګی محصل

د مدرسې تللو لپاره زما خیال دا دی چه د مدرسې د ټولو منسوبینو ترمنځ باید حسن ظن تفوق او کوم دا ډول ویره تا ثرات چه کله ناکله د انسانی نقیصو له مخې ترمنځ وقع کیږی د هغې نه سوء تیراو د تره لرې کړی شي د نشت ورلی په مرتبه کښې وشمیرل یعنی ورو ورو خبرولیې خوهیځ ونه ګرځی او د غه ټو خبرو ته د پاره موقع ورنکړی شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« سنجش »

عبدالودود « د رفیق »

دمستقره خبره ده چه سنجش په هره خبره او دنیا او بیا دیو کار او خدمت په وخت کښی چه د جامعی د ارتقا په باره مد نظر شوی وی یو مهم او ضروری امر دی او دا ځکه چه بشر پخپله په حیاتی چارو کښی د هر وخت په باره بیلا بیل جدا ګانه کارونه لری او په دنګار نګ خبرو سره مخامخ کیږی د لته باید دی خبری ته مونږ ډیر ملتفت شو او د ته ښه فکر وکړو چه آیا کوم هغه خبری او دنیا چه د خپل سوچ او سنجش د لیاری نه نوی بلکه محض د توتی په څیر غږیدل وی بی نتیجی ثابتیږی او د اصل مقصد او مرام نه څخه جدا او کنا ره لیدل کیږی همدا رنګه یو وخت کښی کوم کار او خدمت د پیش آمد او دروستی مشکلاتو د حل په باره د خپل ځان سره قوی افکار او سنجیده لیاری نه وی سا تلی رښتیا ده چه داد بلی ورځی د پاره ددی د پس مانی موجب ګرځی او بالآخر د خپالت په لوبو کښد و او د شرمنده ګی په صحنه کښی غورځیږی نه باید د اسی وندښی هو کله چه انسان په دنیا کښی دی خبری ته ابد او محتاج دی نو ارومرو باید مونږ د اسی قوی غږی و لیکو او د ورپښی هڅه وکړو چه ښه پوه او دانا خلک وی او د موجوده طبقی د تولو حالاتو نه خبر او په خپل ښه او پیدا زګاه او مخکښی او وروسته ته بوره پام لرونکوی د خپلی دینادتا ثیراتو په باره او د کار ښه نتیجه د خپل ځان سره سا تی تر دی چه د ده او ضاع او حرکات نا سته او ولاړه ټګی او انګ تول د روزمره حالاتو سره موافق او برابر وی کم د اسی وشی نو ویلی شو چه د ا به د لښکر دار امی او هو سائی لو یه وسیله او پا نګه وی ولی د وی پواځی د خپل ځان د خیر او بهبود په اندو نه وی بلکه تول د ګړی هم د ننه په لوره مد کښی په حقایقو او رسا او پوهوی او ورته د خپل ژوندو په مخکښ د رسونه ښیی نن په دنیا کښی هغه مملکتونه چه په خپل مرام کښی کامیاب او ورځ په ورځ تللی د ا بل څه موجبه نه ده بلکه محض د مشغلی د خپل سنجش او فکر نتیجی دی چه د لوړی ترقی خاوندان او په لوړه مد کښی ستر مقام ته ورسیدل .

« اداره »

« د پوهنی ته »

معراج الدین « د جمیلی »
داتمر تمو ګلی محصل

پوهنه د انسانانو په مابین کښی ډیره اهمیت ور شی دی ځکه چه د پوهنی په سبب سړی د ازغنا فیع لاس ته راځی انسانیت تقویه کوی او انسانی روابط محکموی انسان ته خیر او شر ورښیی ډیر کړته پوهنه سړی ته زیاته مفید کړدی او په ډول ډول مهلکاتو او موذیاتو نه ورته نجات ورکوی تعارف انسان له د ښی صحی صافی روښنائی لاری په طرف بیا نه کوی د پوهنی پوهنه او دیوځا معلومول حقایق روښانوی او هر سړی د ژوند لاره پرځوند ومزایا او پوهوی کم دیوه مملکت دیوه بل مملکت سره پوهنه نه وی نو د غه مملکت به بی ترقی او د دنیا په صحنه کښی پس او ناکام پاتی وی نو پوهنه ته خاص د ترقی او کامیابی سبب دی .

« اداره »

زمونږ مطلب د پوهنی د پاره دا دی چه خلک باید و پوهول شی او د هر چا نه د هغه د ذهنیت او لیاقت په اندازه کار واخستل شی د هم ښه ده چه باید هر څه و پوهول نه چیله

چیرته د دوا په ځا
ی زهر نوش و ځا ن
شی .

« اداره »

د اسلام د دین اساس تعلیم او پوهنه د سنجش د پاره د لوړه کفایت اندازه لری که مونږ وکړی شو چه د خپل اسلام د رهبر پوهنی او د وی به د سنجش په متعلق د نظر لاندی و لرو او ارومرو به په تولو مقاصدو کامیاب او بریالی شو .

« د لمری مخ پاتی »

او که نه غرض یې خپل وطن او قوم ته کار کول دی بیا په د غه نظر یه باید د رهنما او لارښودنی موا اهغه چا ته ورکړی شی چه هغه حقیقتاً خپل خیر د تولنی په خیر کښی لټوی کار او عمل حس او حرکت یې ځان او خلکو ته خیر لوګته رسول وی په سپین لباس او مقفی خبرو او یا په بل عبارة په نفس چا بکی باندی غولیدل د نا پوهو کار بلل کیږی باید رهنما و پیژنو او په رهبری یې سړی و پیښو .

« اداره »

بی ځایه شکونه هم د رهبر په متعلق غلط دی او د مشکو خلکو نه څه نه پوره کیږی .

« خومره او ځنګه علماء ؟ » « سید ثنا »

ګرانو ملګرو غواړم چه خومره او ځنګه علماء ؟ د اقتراح په ډول لکه چه په انجمن کښی خپنو خپره د النجم په اخبار کښی هم وخپله شی مګر ددی لپاره چه د اخبار یو مختصر قلمی اخبار دی غواړی چه مختصر او ښی مضامین نشر کړی نو بهتره ده چه ددغی پوښتنی د ځواب د پاره ښه سنجیده او مختصر ځواب ولیکل شی ډیر ویل او لیکل چه معنی و نه لری خه فایده کوی ؟ مونږ غواړو چه د ملګرو افکار د کښی کاوی او دیلتهی سره آشنا کړو نو کم د غه مهم مطلب د پاره د مفاهمی په برکت چیرته د اسی حقیقت روښانه او ومنل شی چه مونږ د ومره او د اسی علماؤ ته ضرورت لرو دا په زمونږ سعادت وی ځکه شاید په د غه سلسله کښی خلک حقانی علماء خپل خیر خواه او رهبر و پیژنی . د و متعددانی وګرځوی .

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین رخند زاده صاحب د سور بخو په حقله څه ولیکو که چا ته دده د ژوندانه د حالاتو اوده دماذونان اوده د ځانګړی او یادده د مخلصانو په متعلق څه معلومات وی هیله کوو چه په دغه باره کښی مونږ سره معاونت وکړی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «   » د دولسم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «د ننګرهار نجم المدارس»

ده ورځنی پاڼه
بې د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږي

د اخبار د مدرسې جریانات ښیی او
اجتماعي، دیني، تربیوي خپرونې کوي
«مسئول»
هغه خلک مسئول دي چې کار ئې د ده له کیږي
بې له هغه خلک که د عامه نه کوي ښه نه کوي

ګڼه (۷) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۲) (۱) کال

(۴) «ده علم او تحصیل» «سعید افغانی»

په علوم کښې ئې ښه قوی لاس درلود ده ښتیا
ده هغه کتابخانې نه چې اوس د نجم المدارس
په لاس کښې ده معلومیږي چې دی ښه عمیق عالم
او د مطالعې شائق و دوئ چې اخند زاده صاحب به
د علماؤ سره په علمي بحثونه کول ده به همیش د
علم پاره د عمل اندازه کوله ده د استاذانو هم
خلک ښه یادوي ده د استاذانو په سلسله کښې
درشاهي نه چې سړی مخ په پرو ځي په هدیره
ده د هغې ځای خلک یو قبر ښیی وائی د اخند
زاده صاحب استاذ تیرشوی او په ښه صنایع
شخص ئې خلک یادوي وائی ملا نجم الدین اخند
زاده صاحب ده زیارت ته راتللو ده ده
استاذان په ننګرهار او سرحداتو او صوات
او پیښور او شاید نور ځایونو کښې هم
تیر شوي وي کوم وخت چې دی د علم قال نه
مخ په علم حال توجه برابروي د اوخت ده ده
یوه بل دوره شروع کیږي د اپه تو اتر
ثابته ده چې اخند زاده صاحب د صوات صاحب
نه په حیات کښې د قادري شریفې طریقه وکړه
او په د غه طریقه کښې ترینه درسونه کامل
کړه او د ماذوني مرتبې ته ورسید ده په
صوات کښې په وظایف کړي او د صوات
صاحب په نزد نهایت منلی و که څه هم زموږ په
ده او د صوات صاحب په هغه وخت کښې
د کرامت زیاتي قیمي شته که مونږ دومره
پوهیږو چې د غه دوره جنابانو باتقوا
او پرهیزګاري تیرشوي عقیده او روح
نورا د او وظایفو او په یوه تاثیرات
شته دي مګر نه غواړم چې د قیصو د طبع یا
یادکړم وائی ملا نجم الدین اخند زاده
صاحب په خلوتونو د دی طریقې د ماذونی
ومکړه په خلکو تر یوازی د تا د غه طریقې
اجازه ورکوله. (نور لری)

«د تحول» «هیم کاکړ»
په ممکناتو کښې د دنهم ټولګي شاګرد
قدرت د تحول او تطور کارخانې راچالانې
دي. آن په ټولو ممکناتو کښې تغیرات او
تبدلات پیدا کیږي. څوک پیدا که
څوک فنا که. چاته د خلکو او اجتماع د
اصلاح لپاره رنګ رنګ مصلح د ردونه او
فکرونه عطا کا. چاته د بشر د هلاک او فساد
لپاره مهلک او فاسد فکرونه ورکا. په دغو
مفکورو کښې بیا ځینې کامیاب او ځینې ناکام
کا. ځینې د شخصي او یا اجتماعي خدمت لپاره
د پرلو پرو پایو تر و رسوي. کله هم دا بیا
درسي تربیت کړي چې د خاورو سره ئې برابر
کړي. چاته غټ غټ کارونه په غاړه
کړي او چاته وړه وړه. غټو باندې
غټ مسئولیتونه او وړو باندې وړه
مسئولیتونه. په خلکو کښې کله درسي
تحول پیدا شي چې د مایوسیت مرتبې ته
نژدې شي او کله بیا ورو ورو بیرته مخ
په لوړتیا روان وي او د پیرو امید او نو
مرکز شي او درسي نور. خو په هر تقدیر
سره د قدرت او قادریت د غه تحولات
دي چې بشر د ناقص فکر د معلوماتو او ددوی
په دی خبره چې پوهیږي مقتدر شته د قانون
کولو لپاره چالانې دي. په دغو ټولو
تحولاتو کښې که فکر وکړای شي د بشر لپاره
یو ننګ تربیت او تعلیم دی چې بشر په
دغه لیارې سره لوړو منازلو ته رسیږي
تحول د یوی خوا د قدرت خیال پیدا کوي
او د بلې خوا نه د کار کول او عدم مایوسیت
او قوي عزم او ثبات لپاره مهم درس دی
او همدا رنګې که د غه تحولاتو کښې فکر وکړای
شي د بشر لپاره د عبرت یوه لویه مجموعه ده
د پاڼې په دوهم مخ کښې «»

«پوښتنه» «د اداره»
مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي؟؟؟
یو مختص او معقول ځواب غواړو.

۱۳ - ځواب - عبدالرزاق
«آسف»
مدرسه به هغه مخ په وړاندې
لاړه شي چې د مدرسې ټول افراد
د خپل مسلک په رېښتیا توقوی روان
شي او ورته بد بینه نشي.

(۱۴) «ځواب» عبدالرحیم
د نهم ټولګي زده
زما په خیال د مدرسې کوتکی
د پرمختګ د پاره در ضرور ده
چې د مدرسې ټول منسوبین د
مدرسې قوانین او اصول په ډیر
شوق او ذوق سره عملي کړي
او هیڅ یوئي بیګار او پیټی
ونه ګڼي تر څو د خلکو په سترګو
کښې ښه او ورته راغب شي.

(۱۵) «ځواب» «سلطان عزیز»
زما په خیال د مدرسې د اتم ټولګي زده
کوتکی
د پرمختګ د پاره د عامې او خاصې
طبقې سره روابط او د بودیجې
پراخوالی خورا مهم
څیزونه بلل کیږي.

« تربیه » سید محی الدین

« علوي » د اتمرتوګي

د ځینو معلومه زده کونکی

زومندانو خبره ده چه هیڅ عمل او فعل بې

له تربیې او ښوونې څخه لاس ته نه راځي

ځکه الهي قانون به دې جاري شوی دی چه

همیش ئې د لېښ تربیه د پیغمبرانو په لاس سطه

سره کړې ده تر څو بشر د هر راز مشکلاتو

نه مصئون او د صلاح او فلاح سره مخامخ

شي . زموږ هدف او مرام په نوموړي

موضوع کښې دا دی چه تربیه چون امر

ضروري او د واجباتو نه شمېرل کېږي

نو اول فالاول باید تربیه د عصر په مقتضا

کښې پوره د عقل او شرایطو وړې ځکه

تربیه که د عصر جائز او بیا یا تو سره مخالف

او متضاد وي نو د مربي سعیه او کوښښ

بې ځایه مصرف او بالآخر کوم مثمره نتیجه به

لاس ته نه شي راوستلې که موږ ده اسمانی قانون

ته متوجه شو نو الله پاک سره د کمال قدرت

نه د عصر د ایجاباتو پوره مراعات کړی دی

او هر وخت ئې د خلکو د طبیعت سره مناسب

مجرب نسخې په عمل راوستلې دي کله چه مرض

ډېر سخت شوی او هلته ئې قوی نسخه او کله چه مرض

مخ په ضعف راغلی په هغه مناسب ئې

نسخه په کار راوستلې ده موږ باید د قدرت

د تربیې نه استفاده وکړو قدرت کوم

وخت چه بشر ماشوم ؤ هلته مناسب ئې

دوره وکتوب سره تربیه کړی بیا کله چه

انسان مرتبې د رشد ته ورسیدی نو د

رشد د حالت سره سم تربیه لیدل کېږي

خلاصه دا چه الله پاک د عصر د مقتضی

سره سم او د مرض د قوت او ضعف او د

انسان د طبیعت او حالت سره موافقې

نسخې په کار راوستلې نو موږ هم باید په غور د

اساس د تربیې ځای وساتو . او دوهم باید

چه په تربیه کښې اخلاقي جنبې ته پوره

موقع ورکړه شي او ښه اخلاق او بد اخلاق

باید وسنجول شي چه ښه اخلاق کوم او

نا بوده اخلاق کوم دي زما په عقیده ښه

اخلاق هغه دي چه د شریعت د پاکې ځای

اوبه ...

۳

او برابر چه کاټ بهر نه وي ځکه په

شریعت کښې د الله (ج) او د رسول (ص)

ګټور ارشادات شته او دې کښې

شک نشته چه کوم اخلاق چه په غیر

له دې اداره جاده او مستقیم چوکاټ کښې

داخل او برابر وي هغه د خلکو په ګټه

تمامیږي که بشر دقت وکړي بې د تعصب

[illegible]

او دریم درجه د تربیې په پاک او

سپیڅلې صحنه کښې مدار د عملي او فعلي

تقوی نظریات په کار او حجول شي او

تقوی هم باید وپېژنو تقوی ځان ساتل

دي د ناوړه اعمالو او خویونو څخه او

تثبیت کول دي په حمیده خویونو او اعمالو

باندې [illegible] انسان باید د عقل د ستر

نه درس واخلي تر څو ښه او بد خوی نه

او عملونه ورته ترڅرګند شي او په دې نو

شي چه کوم د عمل او کوم د ترک وړ دي

دا هم د حق سبحانه په فیصل کلام ښه ورته

ښوول شوي دي . وما آتاکم الرسول فخذوه

وما نهاکم عنه فانتهوا =

« دلمړي مخ پاتې »

غني د فقیر نه او روغ د ناروغ نه

او بالعکس او شل او ګوډ او ړند ونه

د صحیح خلکو او بالعکس او غټو مسئو

لیتونو والا د واړه مسئولیتونو والا د

څخه او دا ټول سی نو چه په د غه رنګه تحول

سره د یو بل خوار نه عاطفه او صله رحمي

پیدا کېږي او د یو بل خوار نه د هر ډول

فکر لید لو تا ثیر پیدا کوي په دغه موضوع

کښې که هر څو مره کتابونه ولیکل شي بس دی

لکن دا هم باید ووېل شي چه که هر څو

مسلمان او غیر مسلمان چه د عبرت په

سترګه د غه ټولو کاڼو ته او د دوی

تحول او تطور تغییر او تبدیل ته په

عمیق نظر سره وګوري نو حتمي به یو

او وايي چه ربنا ما خلقت هذا

باطلا سبحانک فقنا عذاب النار

(۱) « اقتراح » « سلطان عزیز »

د اتمر لوګي زده کوونکی

د موضوع دوه جز نه ده

غوارم چه په دوه د اجزاو باندې څه نا څه

رڼا واچوم د لمړي جز په متعلق چه څنګه علما

دي وایم د دې علما چه د اسلام د ارتقاع او ارتقا

په مقابل د شخصي اغراضو نه تېر او همیشه

د احقاق د ماهو الحق او ابطال د ماهو الباطل

په حقله زیار وباسي . د دې علما چه د حق په

مقابل کښې د ضرورت په وخت کې تېغ پرانیستو ته

وغواړي د خپل سر او مال څخه لاس اخلي . د دې

علما چه د خلکو په زړونو کښې ځای لري او په

صداقت او امانت موصوف د عامي خیر خواهي

پلوي او طرفداري کوي . د دې علما چه د اسلام

د ترقۍ دپاره ځان هر څه ګر تکلیف ته ور کوي شي

د دې علما چه د پوره حوصلې او صبر خاوندان

د پخوانیو سلفو د کارنامو څخه د خپل اطمینان

کار اخلي . د دې علما چه د فصاحت او بلاغت

مراعات کوي د عامي او خاصي طبقې په رو به

[illegible]

رفتار کوي . د دې علما چه نورو ته د ښو بیان

ښيي او په خپله ئې هم عملي کوي . محض غږ بلل

او نه کول د لوی ندامت او غټې عذاب موجب

ګڼي . د دې علما چه په ژبه او لاس او په ښو

بلکه په ټولو تدامونو باندې د زړه د کومې

په صداقت او ښتینې سره خدمت کول عار

او پېغور نه بولي . د دې علما چه څومره د علم

د تحریر او تقریر په ثمره باندې د محیط په ټولو

افرادو او باخبر دي . د دې علما ښیونکي

خیر د جامعې په خیر کښې وینې او خپله ترقی

د جامعې د لوړتیا په ضمن کښې لیدل کوي .

د څومره علاوه دپاره زما خیال دا دی چه لمړی

دیو شخص د پاسنیو ټولو مناقبو [illegible]

ځای ته رسیدل مشکل دي . [illegible]

چه زما نه د خو د ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] تعالی دپاره ... زینې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلونکی د سعید افغانی « د نجم المدارس مدیر
مرستیال محمد خان « د دولسم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته « ننګرهار نجم المدارس »

ده ورځنی پاڼه
بی د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

د اخبار د مدرسې چې پاڼات بنیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی، خیرونی کوی
« امید ونه » « سعید افغانی »
د ونی کیسه لیکه چه لول امید ونه دی پوره شی
دومره ده چه ښه نیت او معقول مجاهد په کار دی

ګڼه (۸) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۹) (۱) کال

(۵) « دده تحصیل او علم او تصوف » « سعید افغانی »

هغوی صاحب عالم ؤ مګر داسې عالم نه چه علم ئې د عمل سره نه برابریږي او یا د سرتبه توب نه یې کار اخستلو او یادکبر او غرور نه د یک عالم او یا د چه دده علم د روهامو او خرافاتو نه مجموعه ؤ او یا خدای ناکړه چه ده به دین د دنیا د پاره وسیله ګرځولې وی دی یو حقانی عالم ؤ ده د اسلام دین پیژندلو دی په دی خبره پوهیده چه خلکو کښې باید د محبت او مودت اساس قایم شی دی دیا کار صوفی نه ؤ او نه دکونج او صومعی طرفدار ؤ دی یو اجتماعی شخصیت ؤ ده هیش د نا وړه رسم او رواج سره مجادلې کړې خلک ئې د بی کاری او تنبلی نه خلاصول .

« مصلح او مجاهد » « سعید افغانی »

وائی نجم الدین اخند زاده صاحب به د علماؤ سره زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښوی د هغه وخت علماؤ به ده باندی د علمیت امتحانونه کړی ؤ علماؤ دده نه به لوی لوی کتابونه او علوم لوستلی او به تاریکه مسأله لوکښی پوښتنی کړې مګر ده سره د علمیت اندازه قوی وه د علماؤ د پوښتنو د پاره به ئې ښه ځواب ورکړې دی د علماؤ به نزد ښه جید عالم ثابت شوی ؤ نو خلک ئې دی د دین د اقتدا او د دین د حمایۍ د پاره هغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو ده علما تربیه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو وائی نجم الدین اخند زاده صاحب به طالبانو ته هر کال په سلهاؤ پوستینی جوړولي او د بخشش به هول به ئې ورکولی ده د علماؤ د پاره خولی او پګړی پیدا کولی او د بخشش په قسم به ئې ورکولی د نجم الدین اخند زاده صاحب علمی بحثونه علمی موعظی او خطابې بنی باتاثیره یادیږی ده خلکو ته دکونج او زاوئی درس نه دی ورکړی ده خلکو ته دنیا پرداشان بده نه ده ظاهره کړې چه خلک دی دنیا ترک او کار دی نه کوی دی په دی خبره پوهیده چه د دنیا مذمت هم د دی د پاره دی چه باید مسلمانان د دنیا د محبت اندازه و پیژنی د داسې دنیا د محبت په وجه د خلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال و نه ساتی د داسې دنیا نه چه هرج مرج پیدا شی د جنګ او قتل او قتال موجب وګرځی او داسې نه چه خلک به دنیا غره شی خپل خالق هیر کړې او دبلی ورځی غمه ورسره نه وی او کنه دنیا د دی د پاره چه دځان او د خلکو د خدمت او رفاهیت په مقصد وی بده نه بلکه پیدا کول ئې ثواب دی . نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم ؤ په دی خبره ښه پوهیده چه څنګه علما ؟ ؟ ؟ دی په دی پوه ؤ چه د خلکو د اصلاح د پاره څنګه علم په کار دی نه ئې د ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی ده علماء په ځان را ټول کړل خلکو کښې نوی روح پو کړو چه د خلکو افکار او نظریات مګر هیڅ سفه دی چه دده د کار نقشه دده نه پاتی ورو ستینو خلکو بدله کړه په دی پوه نه شول چه اصلی سپيڅلوی په دی ښه پوه نه شول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه ؤ چا د اخیال وکړو چه د اخند زاده صاحب سره دلسبود شار خیال ؤ خوک به دی عقیده لاړل چه دوی ورکول او ننګر مقصود دی چا د ا ...

[illegible]

... زاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هم ...

هغوی د خلقو د اندازه پوهوی سره ښه امید دی چه د هغوی د کار نامو ته ...

[illegible]

« د پوښتنه » « اداره »
مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شی ؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو .

(۱۶) - ځواب - محمود د دولسم ټولګی محصل
زما په ګمان د مدرسې د پرمخ تګ قوی عامل هغه دی چه د سږنی تعلیمی کال د پاره چه د « سعید افغانی » له خوا کومه نقشه سنجول شوی د مدرسې د لوړتیا د پاره هغه شروع ترکومی اندازی چه شوی وی ښه او د لوړ د پاره د مدرسې خیال قوی اسباب پیدا چه کړو شی په سږنی کال کښې د هغه مطلب ترسره شی .

۱۷ - ځواب - شاه حسن دیوولسم ټولګی د کوټګی
مدرسه به هله مخکښې لاړه شی چه د مدرسې منسوبین هسې افکار او نظریات ولری چه د خلکو افکار او نظریات ځانونه جلب او متوجه کړی یعنی اجتماعی حس ولری .

۱۸ - ځواب - ګل محمد د اتم ټولګی
د مدرسې د ترقی د پاره صحیح طلاب روزل او پکار آجول ض ور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

« خبرونه »

د نایب الحکومه مرستیال ښاغلی محمد ظریف
په درسی حال کښی چه د مرافعی قاضی ،
اداری مدیر ، د نجم المدارس مدرسینو
شاگردان ، او دهلوی ځینی سپین ږیری
او خلک حاضر وو په هغه کښی د نجم المدا
رس د مدرسی د نوی عمارة د تادو ویاړه
ئی کینبود له د نایب الحکومه ښاغلی مرستیال
او د مرافعی قاضی په ځپلو بیناؤ کښی د
اسلامی علومو د مدرسو د انکشافاتو په
باب د حکومت پاملرنه څرگنده کړه مولانا
سعید د مدرسی مدیر د حکومت د
علاقه مندی نه چه د دینی مدارسو سره
ئی لری د حاضرینو له خوا نه رضائیت
ښکاره کړه او وی ویل چه موږ غواړو
چه د دی مدرسی د شاگردانو د روزنی
په واسطه اسلامی شریعت قوی وساتو

۴ لاس په صدقی سره ئی چپ او د چپ
لاس په صدقی سره ئی ښی لاس خبردار
نه شی ترڅو دیا ته مخفی نشی چه پټ
شریک بلل کیږی . اوم هغه څوک
دی چه الله پاک په یوځا ئی ته ځای
کښی یاد کړی او سترگی ئی او ښکی
توی کړی یعنی دی د خپل خدای (ج)
د عدم اطاعت څخه په ډار او هیش
تری په خوف او ترس کښی دی او وائی
چه آینده به بد کار نه کوم . د خپل
عمل د اصلاح د پاره د مخکښی شیانو
مراعات زیات ضروری دی ځکه چه
ولښتو مثل دی چه خپل عمل دلاری
مثل دی حقیقت دا دی چه ښه
عمل د ځان تو منه ده او د
[illegible] تول سعادت ور
[illegible] تیل دی .
[illegible] من الله ۱۹۸۱

« په لنډه موعظه »
د نبوی حدیث د ترجمی څخه

محمد عمر دیوودم تنیم
توتکی محصل

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمائی
اوه کسه دی چه په هغه سخته ورځ د جزاء کښی
به د خدای د رحمت د سوری لاندی په آرام وی
چه بی دده د رحم څخه د راتلیا او راحت بله کومه
وسیله نه پیدا کیږی اول عادل پادشاه دی
چه د خپل سلطنت په وخت کښی مخرب کسان
د طبیعی او ذرتی وظایفو څخه منع کړي او د رشوت
او نورو ناوړه او ناجائزه کارونو ئی مخ نیوی
کړي وی او ده په وخت کښی د حقانیت او
عدالت او ازو ندیورته او د مظلومانو د خولی
آه ورکړ او او ورته ئی مروی او د هر چا د منزلت
په اندازه قدر او مراعات کاوه شی . دوهم
هغه ځوان دی چه د الله پاک په عبادت کښی
پورته او د خپل د ځوانی عمر ئی د خدای (ج) په
مینه او محبت کښی تیر کړی وی ځکه چه په دا سی
د جوش او حرارت وخت کښی د خدای اطاعت
او گناهو نو څخه ځان ژغورل او د نفس اراده
کول د پیغمبرانو خوئی دی یو ساکت وبلی دی
در جوانی توبه کردن شیوهٔ پیغمبریست +
وقت پیری گرگ ظالم میشود پرهیزگار . دریم
هغه څوک دی چه زړه ئی د مسجد پوری تړلی
یعنی دی جسماً که هر ځای کښی مگر زړه ئی د
خدای پاک معبد د تعظاني سره مربوط او په
دی انتظار کښی وی چه کله به د لمانځه وخت
راشی چه ور ته لاړ شم . څلورم هغه دوه سړی
چه د دوستی او دښمنی محض د خدای پاک د
رضاء لپاره کوی یعنی په دی نیت چه خدای ایر
د راستا دوست دی ځکه نو دوستی ورسره
کوم او یا د راستا دښمن دی ځکه نو د ښمنی ور
سره کوم . په دی کښی شک نشته کوم دوستی
چه د خدای د پاره وی هغه پیره خونده وره
مزه ناکه او تلدوام داره وی او هغه دوستی
چه د کوم دنیوی مقصد په غرض وی بی نتیجی او
لنډه ورقع کیږی پنځم هغه سړی دی چه د
غواړی ده ته یوه ښځه چه ځاوند د نسب
او ځالیښت وی او دی ئی چه زه د
د الله پاک نه یعنی د نفس خواهش او د
بلنه قبوله نکړی شپږم هغه څوک دی
[illegible] خیرات کوی په خفیه طور [illegible]

« اقتراح »
(۲) « حبیب الرحمن »

د شپږم توتکی ټولگی زده کوونکی

زما په خیال د غه موضوع
پیره اهم او ددی د خیری نه په شاؤ خوا کښی زما
مخکښی زمونږ نورو ملگرو ښه بیانات وکړل زه هم
د محض اشتراک لپاره غواړم چه په دی متعلق
کښی څه نا څه د علماؤ کم او کیف بیان کړم زما په
قام فکر سره د ځنگه علماؤ ځواب دا دی چه علماؤ اول
باید خپل ځان اصلاح کړی او بیا د نورو د خیر او
بهبود د پاره کار وکړی او د ځکه چه دوی ته
ورثه د پیغمبرانو ویل شوی دی او پیغمبرانو
هر یو په خپل حیات کښی لمړی خپل ځان په تقوی
موصوف کړی او بیا ئی د نورو د ارشاد د پاره د خیر او
د بهبود لاری سنجولی دی همیشه کړی په تکلیف
هم ورته رسیدلی سره د هغی هم امر بالمعروف
او نهی عن المنکر ئی کړی دی نو څرنگه چه علماء د هغو
قایم مقام دی نو دوی ته هم دا باید دی چه د دی
وظیفه ترسره او انجام کړی ترڅو په دوی باندی
په حقه سره د هغوی د وراثت کلمه صادقه شی
د اخو یوه مهمه وظیفه ده چه دوی ته ترغاړی
شوی نو دوی به هله په دی وظیفه موفق او
کامیاب شی چه دوی په هغه برگزیدو کیفیاتو او
حسنه اخلاقو مکیف او موصوف شی چه سم د قانون
سماوی په لار سنبو ونه او ارشادونو باندی اول
په خپله عمل او بیا ئی نورو خلکو ته تلقین کړی
ځکه خدای تعالی نا خوا سته کړی یو عالم لمړ مقتضی دد
قانون نه په بله لار درومی وی هغه نشی کولی چه
دا وظیفه سرته ورسوی او د ځکه چه د اغه په
خپله حیران او د جهالت په کنده کښی پروت
دی نو بل به څنگه راجگ کړی د هغه علماؤ په
حقله چه خپل ځان نه اصلاح کوی او بل ته وائی
الله پاک فرمائی کبر مقتاً عند الله ان تقولوا
ما لا تفعلون یعنی په نزد د الله پاک د [illegible]
[illegible] چه په خپله [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] نو مړه چه د خپل علم [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

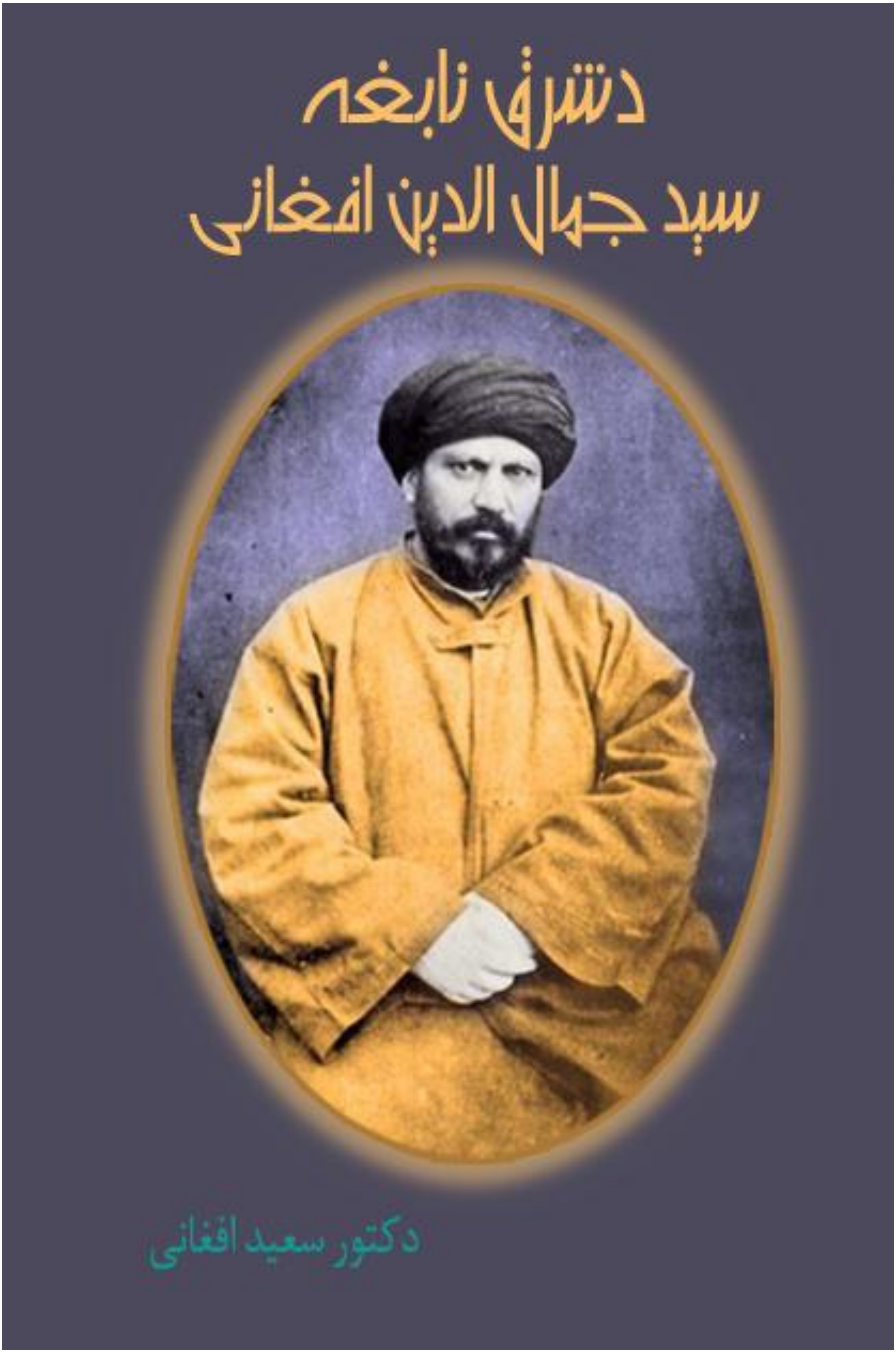

(c) ketabton.com: The Digital Library

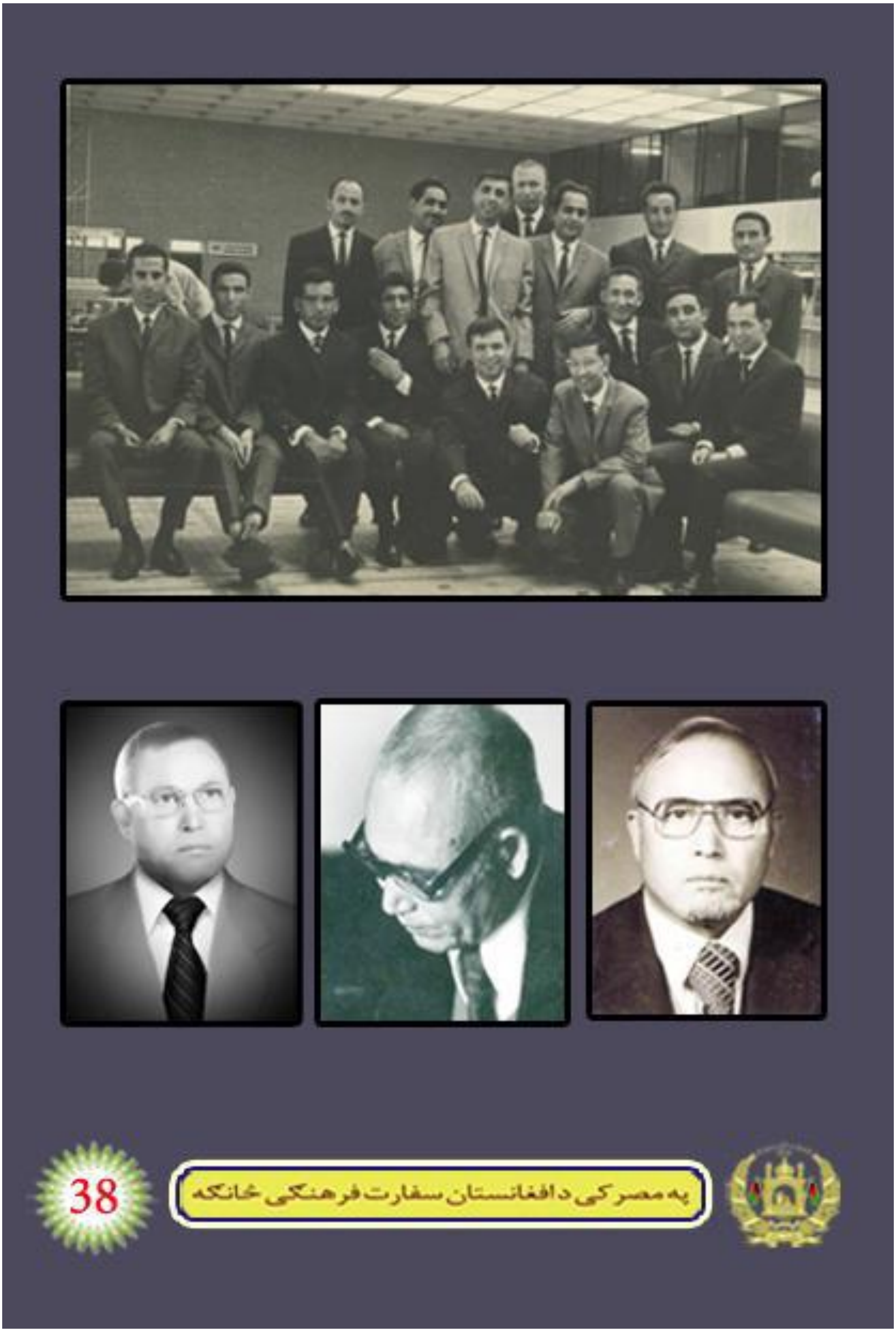

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قاهرې کې د أفغانستان سفارت له خوا چاپ شوي کتابونه

1393ھ1396 لمسږدیز - لمریز 2014م 2017 زیږدیز

1- سید جمال الدین افغاني او د افغانستان نومیالي
2-أثر الإسلام فی العلوم و الفنون
3- دژ الموت
4- تعصب ویرانگر تمدن ها
5- نظرة عابرة إلى لغة البشتو
6- عربی عامیانه در حوالی بلخ (نخستین تحقیق)
7- العلاقات الأفغانية المصرية فی مرآة الوثائق و الصور
8- تاثیر اسلام بر فلسفه و هنر
9- راز و نیاز(المناجاة)
10- ملک شعراء أفغانستان؛ قاری عبد الله خان
11- صرخة عبر القرون و سبع قصص أخرى
12- الرد على الدهريين
13- کابل در پرده های تاریخ
14- بررسی فرایند نوستالژی در شعر استاد خلیلی
15- لندی
16- آرامگاه بابر
17- ماهية المنظمات الدولية غير الحكومية
18- العلامة صلاح الدين السلجوقى (آراء و أفكار)
19- خوشنویسان
20- أفغانستان بين قرنين
21- سید جمال الدین افغانی و نخبگان افغانستان
22- استراتيجيات المنظمات الدولية
23- افغانستان و اللغة العربية عبر العصور
24- د دین ځو ستوری
25- د ادب ځو ستوری
26- تندیسی بر چکاد آزادی
27- افراط در دین و زندگی
28- دور المنظمات فی حماية حقوق الإنسان
29- پښتو ځنګه وروزو ؟
30- عدیم شغنانی
31- ابن بطوطة فی افغانستان
32- الفقهاء اللمغانيون فی بغداد
33-علامه سلجوقی نویسندهء مقتدر و عالیمقام
34- المیاه الافتراضية
35- العوامل المؤثرة فی عملية صنع القرارات
36- عاهلان و شعبان
37- گازرگاه مدفن پیر هرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

38- د شرق نابغه
39- حکایات و روایات
40- در مورد رساله‌ء نیچریه
41- سیرة النبی صلی الله علیه وسلم
42- تجلی الله فی الآفاق والأنفس
43- د اپین واټ
44- محمود طرزی رائد الصحافة الأفغانیة
45- دوازده جستار
46- د افغانستان د خلکو دجهاد ادبیات
47- کتابشناسی محمود طرزی
48- یادی از شهید مولانا عبید الله صافی
49- نقش محمود طرزی
50- آیین اختلاف در اسلام
51- دیباچه ها
52- خاورمیانه بعد از بهار عربی
53- متن اصلی رساله‌ء« نیچریه»
54- مولانا منصور انصاری
55- افکار شاعر
56 - احوال و آثار استاد عبد الحی حبیبی
57- یادداشت ها در تاریخ صنایع افغانستان
58- دوی تلپاتی خیری
59 – شاعر أفغانستان المعاصر ؛ الأستاذ خلیل الله خلیلی
60 – حقوق اساسی ، اداری و بین المللی در اسلام
61- از بلخ تا قونیه
62- افغانستان په نولسمې پېړۍ کې
63- افغان، افغانستان او اقبال
64- کلتور پوهنه
65- ترجمه‌ء معانی و تفسیرسوره‌ء کهف
66- السلاطین الغزنویون
67- معاهدة المودة و الصداقة
68- نیچریه د سید جمال الدین افغانی لومړنۍ چاپ شوی رساله
69- تجدید الفکر الدینی بین جمال الدین و إقبال
70- سده‌ء سید در روزنه‌ء سراج الأخبار
71- جاده‌ء افیون
72- پنج خطابه
73- آواز
74- حقوق زن در اسلام و غرب
75- رد المسح علی الجوربین .
76- مقالات الندوة العلمیة (مصریة فی بلاد الأفغان)
77- عبقریان او نوری قصی

(c) ketabton.com: The Digital Library

78- کابلیان و کابلستان
79- منتخب شعرونه
80- خاطرات ظفر حسن ایبک
81- فرمانروایان افغانستان
82- وقایع مهم افغانستان
83- شفیق له امامت نه تر صدارته
84- شفیق از ولادت تا شهادت
85- محمد موسی شفیق کتابات ، حوارات و خطابات
86- کویت؛ کشور کوچک با امکانات بزرگ
87- په پښتو ادب کې نوی شعر
88- محمد صلی الله علیه وسلم لوی پیغمبر
89- بگرام
90- بیدارگر عصر
91- نیچریه
92- دپروفیسور خدمتگار د چاپي آثارو لنډه پیژندنه
93- تأثیر فکر الأفغانی فی فلسفة إقبال
94- موسم هجرت سوی شمال
95- از قاهره به کابل
96- سرحد او افغانستان
97- گزیده هایی از سروده های جمشید شعله
98- روسي ادبي ستوري
99- رشوت
100- الإنجازات الثقافية
101- دیباچه های دیگر
102- د کرکې او کینې دیانت
103- نفی خشونت در فرهنگ اسلامی
104- مولانا منصور انصاری
105- دراسة موجزة عن العالم الدکتو رمحمد عمارة
106- حقوق بشر در شریعت اسلامی
107- اکبر نامه
108- الطرق الصوفية فی أفغانستان
109- التحول الديموقراطی و المشاركة السياسية للمرأة
110- نه به تعصب
111- تعصب د تمدنونو ورانوکی
112- السياسة الخارجية الأفغانية تجاه العالم العربی
113- د عربې نړۍ په وړاندې د افغانستان بهرنی سیاست
114- سیاست خارجی افغانستان در قبال جهان عرب

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

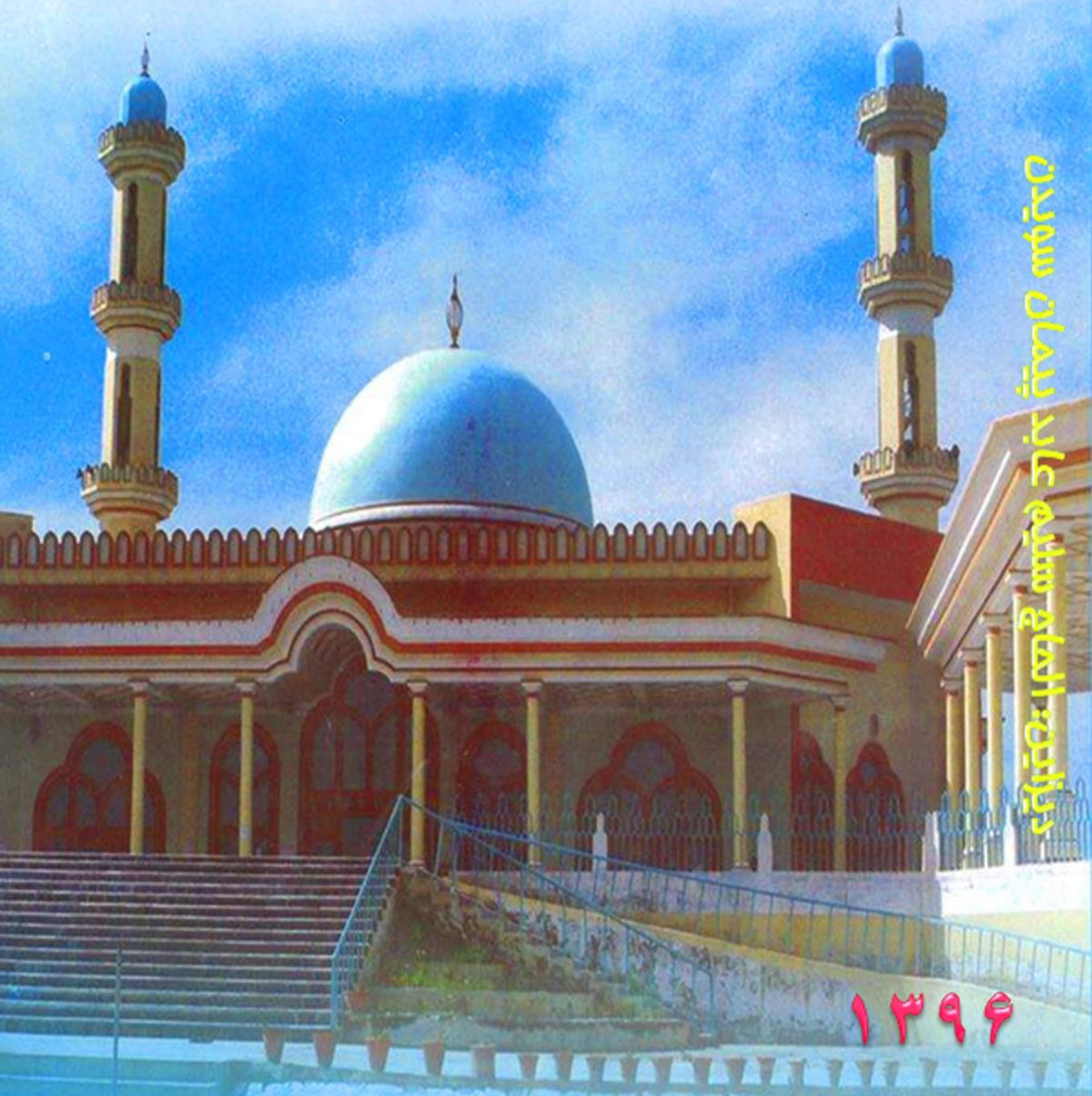

دیزاین: الحاج سلیم عابد پیمان سویدن

۱۳۹۶

د مولانا نجم الدین آخند زاده جامع جومات - هډه ، ننګرهار

www.masjed.se

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library